

Henna Koskenniemi

Päivittäistavarakauppojen taloudellinen raportointi ja tilintarkastus

Eroavuudet ja yhtäläisyydet tilinpäätösten ja
tilintarkastuskertomusten välillä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

Lokakuu 2023

Tiivistelmä

Tekijä:	Henna Koskenniemi
Otsikko:	Päivittäistavarakauppojen taloudellinen raportointi ja tilintarkastus. Eroavuudet ja yhtäläisyydet tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten välillä
Sivumäärä:	46 sivua
Aika:	Lokakuu 2023
Tutkinto:	Tradenomi
Tutkinto-ohjelma:	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto:	Laskentatoimi ja rahoitus
Ohjaaja:	Lehtori Leena Aalto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä ymmärrystä päivittäistavarakauppojen taloudellisten lukujen raportoinnista ja niiden sisältämistä elementeistä. Opinnäytetyössä oli tarkoitus löytää mahdollisia eroavuuksia ja yhtäläisyyksiä päivittäistavarakauppojen tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten välillä.

Työn viitekehyksessä tarkasteltiin tilinpäätöstä ja tilintarkastusta erilaisten lähteiden ja lain kautta. Viitekehyksessä käytettiin lähteinä luotettavia kirjoja sekä lainsäädäntöä ja standardeja. Viitekehyksessä tarkasteltiin pääasiassa kirjanpito- ja tilintarkastuslakia sekä säännöksiä. Lähteet koostuivat tilintarkastukseen ja kirjanpitoon liittyvästä ammattikirjallisuudesta. Opinnäytetyössä käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää, ja siinä analysoitiin tilinpäätöksiä ja tilintarkastuskertomuksia.

Opinnäytetyön tulokset paljastivat, että päivittäistavarakauppojen taloudellisen raportoinnin pääpiirteet noudattavat kansainvälisiä säännöksiä, mikä luo yhtenäisen kehityksen taloudellisen tiedon esittämiselle. Tämä yhtenevyys helpottaa eri yritysten taloustietojen vertailua ja vahvistaa sidosryhmien luottamusta. Vaikka tilintarkastuskertomukset vaihtelivat hieman yritysten välillä, jokainen sai hyväksyttävän lausunnon, mikä osoittaa, että kirjanpitolain vaatimukset täyttyvät.

Päivittäistavarakaupat ovat tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa, ja niiden toiminta vaikuttaa monella tavalla ihmisten arkeen. Taloudellisten lukujen tarkastaminen on keskeinen osa kaupan taloudellisen tilanteen arviointia ja sen varmistamista, että kauppa toimii oikein sekä luotettavasti.

Avainsanat: päivittäistavarakauppa, taloudelliset luvut, tilinpäätös, tilintarkastus, IFRS-standardi, kirjanpitolaki

Abstract

Author: Henna Koskenniemi
Title: Financial Figures in Financial Statements and their Audit in Daily Retail Trade
Number of Pages: 46 pages
Date: October 2023
Degree: Bachelor of Business Administration
Degree Programme: Economics and Business Administration
Specialisation option: Accounting and Finance
Instructor: Leena Aalto, Senior Lecturer

The purpose of this thesis was to enhance understanding of the financial reporting of grocery retailers and the elements they encompass. The aim was to identify potential differences and similarities between the financial statements and audit reports of grocery retailers. The theoretical framework of the study explored financial statements and auditing through various sources and legal regulations.

Reliable books, legislation, and standards were used as sources within the theoretical framework. The framework primarily examined the Accounting Act and Auditing Act, along with related regulations. The sources consisted of professional literature on auditing and accounting. A qualitative research method was employed in this thesis.

The results of the survey revealed that the main aspects of financial reporting in the grocery retail industry adhere to international standards, creating a unified framework for presenting financial information. This uniformity facilitates the comparison of financial information across different companies and reinforces the trust of stakeholders. Although audit reports exhibited some variation among companies, each received an unqualified opinion, demonstrating compliance with the requirements of the Accounting Act.

Grocery retailers play a significant role in Finnish society, impacting various aspects of people's daily lives. The scrutiny of financial figures is a pivotal component in assessing the financial health of these businesses and ensuring their proper and reliable operation.

Keywords: Daily retail trade, Financial figures, Financial statements, Audit, IFRS-standard, Accounting Act.

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön tarkoitus	1
1.2	Opinnäytetyön tavoite ja tausta	2
1.3	Rajaus	3
1.4	Tutkimuskysymykset	4
1.5	Tutkimusmenetelmä	5
1.6	Ammatillinen osaaminen	6
2	Tilinpäätös ja tilintarkastus	6
2.1	Opinnäytetyön viitekehys	6
2.2	Taloudelliset luvut päivittäistavarakaupoissa	7
2.2.1	Päivittäistavarakaupan ala	7
2.2.2	IFRS-tilinpäätös	8
2.2.3	Taseinformaatio ja sisältö	9
2.2.4	Tuloslaskelman ja laajan tuloslaskelman informaatio ja sisältö	9
2.2.5	Oman pääoman muutoslaskelma	11
2.2.6	Rahoituslaskelma	11
2.2.7	Liitetiedot	12
2.3	Tilintarkastuksen teoria ja käytännöt	13
2.3.1	Tilintarkastuksen tarkoitus	13
2.3.2	Tilintarkastuksen lainsäädännöllinen perusta	13
2.3.3	Tilintarkastusprosessi	15
2.3.4	Tilintarkastajan raportointi	16
3	Kartoituksen toteutus	18
3.1	Kvalitatiivinen tutkimus	18
3.2	Aineiston analyysi	19
3.3	Kartoituksen yritykset ja tilintarkastajat	20
3.3.1	SOK-yhtymä, Kesko ja Tokmanni	20
3.3.2	SOK-yhtymä ja KPMG	20
3.3.3	Kesko ja Deloitte	21
3.3.4	Tokmanni ja PwC	22
3.4	Aineiston keruu- ja analyysimenetelmät	22

4	Kartoitus päivittäistavarakauppojen tilinpäätöksistä ja tilintarkastuskertomuksista	23
4.1	Tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten esittely	23
4.2	SOK-yhtymän tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus	24
4.3	Keskon tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus	31
4.4	Tokmannin tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus	39
5	Yhteenveto valittujen päivittäistavarakauppojen tilinpäätöksistä ja tilintarkastuskertomuksista	46
5.1	Vertaileva analyysi	46
5.1.1	Tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten vertaileva analyysi	46
5.1.2	Tilinpäätös	46
5.1.3	Tilintarkastuskertomus	48
5.2	Kartoituksen tulokset	51
5.2.1	Kartoituksen tavoite	51
5.2.2	Tilinpäätös	51
5.2.3	Tilintarkastuskertomus	52
6	Pohdinta	53
6.1	Työn tavoite	53
6.2	Yhteenveto tuloksista	53
6.3	Kartoituksen pätevyys ja luotettavuus	54
6.4	Jatkokartoitusehdotukset	54
	Lähteet	56

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on syventyä päivittäistavarakauppojen taloudelliseen raportointiin. Työssä kartoitetaan päivittäistavarakauppojen tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten välisiä yhtäläisyyksiä ja eroja, erityisesti niiden taloudellisessa raportoinnissa. Lisäksi selvitetään, miten tilintarkastajat raportoivat havainnoistaan tilintarkastuskertomuksissa ja miksi tämä raportointi on merkityksellistä päivittäistavarakauppojen kannalta.

Opinnäytetyössä tutustutaan päivittäistavarakauppojen julkisiin tilinpäätöksiin ja niihin liittyviin tilintarkastuskertomuksiin. Tarkoituksena on saada syvälinen ymmärrys näiden dokumenttien sisällöstä ja siitä, miten ne heijastavat päivittäistavarakauppojen taloudellista tilannetta ja suorituskykyä.

Tilinpäätös johdetaan juoksevasta kirjanpidosta. Tilinpäätöksen osat ja niiden tehtävät voidaan esittää seuraavasti:

- Tase kuvaa tilinpäätöshetken taloudellista asemaa.
- Tuloslaskelman tehtävänä on kuvata tilikauden tuloksen muodostumista.
- Rahoituslaskelma on dokumentti, joka tarjoaa yhteenvedon siitä, mistä organisaatio saa rahaa ja miten se käyttää näitä varoja tilikauden aikana.
- Liitetietojen tarkoituksena on täydentää tuloslaskelmaa, rahoituslaskelmaa ja tasetta. (Salmi 2020, 24.)

Tilinpäätöksen tehtävänä on antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen tilikauden tuloksesta ja taloudellisesta tilanteesta (Salmi 2020, 25). Tässä opinnäytetyössä tilinpäätöksen avulla selvitetään, mitä asioita tuodaan esille päivittäistavarakauppojen taloudellisista luvuista esimerkiksi tuloslaskelman ja taseen kautta.

Tilintarkastajat antavat kultakin tilikaudelta päivätyn ja allekirjoitetun tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus on julkinen asiakirja, joka liitetään tilinpäätökseen ja tulee rekisteröidä viranomaisille. Tilintarkastajan tehtävänä on antaa lisätietoa asioista, joita tulisi erityisesti tarkastella, sekä ilmoittaa mahdollisista seikoista, jotka voisivat aiheuttaa epäilyksiä tarkastettavan organisaation kyvystä jatkaa toimintaansa. (Tomperi 2018, 157–158.) Tässä opinnäytetyössä tilintarkastuskertomusten avulla selvitetään, mitä asioita halutaan tuoda esille tilintarkastuksesta päivittäistavarakaupoissa. Tilinpäätöstä ja tilintarkastuksen raportointia tarkastellaan myös olemassa olevan kirjallisuuden sekä lakien ja kansainvälisten tilinpäätös standardien avulla.

Päivittäistavarakaupat ovat tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa, ja niiden toiminta vaikuttaa monella tavalla ihmisten arkeen. Taloudellisten lukujen tarkastaminen on olennainen osa kaupan taloudellisen tilan arvioimista ja sen varmistamista, että kaupan toiminta on asianmukaista ja luotettavaa. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan päivittäistavarakauppojen tilinpäätöksiä ja tilintarkastuskertomuksia ja tuodaan esille, mitkä asiat on esitettävä näissä raporteissa.

1.2 Opinnäytetyön tavoite ja tausta

Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä ymmärrystä päivittäistavarakauppojen taloudellisten lukujen raportoinnista ja siitä, mitä asioita niiden tulee sisältää. Tarkoituksena on etsiä päivittäistavarakauppojen tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten eroja ja yhtäläisyyksiä. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten luvut raportoidaan tilinpäätöksiin ja mitä asioita on tuotava esille taloudellisista luvuista tilinpäätöksessä ja tilintarkastuskertomuksessa.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa dokumentaatio siitä, mitä tilinpäätöksellä ja tilintarkastuskertomuksella tuodaan esille päivittäistavarakauppojen taloudellisista luvuista. Opinnäytetyössä pohditaan myös taloudellisten lukujen tilintarkastusta voimassa olevien lakien ja säädösten kautta.

Päivittäistavarakauppojen toiminta vaikuttaa monella tavalla ihmisten arkeen. Tämän vuoksi on tärkeää ymmärtää päivittäistavarakauppojen tilinpäätöksien

taustoja ja sitä, miten taloudellisia lukuja tulee raportoida tilinpäätöksessä voimassa olevien säädösten mukaisesti. Tilinpäätösten tarkastaminen on olennainen osa luotettavaa ja läpinäkyvää yritystoimintaa. Tarkastusprosessi auttaa varmistamaan tilinpäätösten oikeellisuuden ja havaitsemaan virheet sekä lisäämään luottamusta yrityksen taloudelliseen tilanteeseen ja päätöksentekoon.

Opinnäytetyössä tutustutaan päivittäistavarakauppojen tilinpäätöksiin ja tilintarkastuskertomuksiin. Tarkasteltavat päivittäistavarakaupat ovat Kesko, Tokmanni ja SOK-yhtymä. Tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten avulla analysoidaan, mitä on tuotu esille päivittäistavarakauppojen taloudellisten lukujen raportoinnissa tilintarkastuskertomuksissa.

1.3 Rajaus

Tilintarkastus on laaja kokonaisuus. Tilintarkastus kattaa yhteisön tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tarkastuksen. Tilintarkastustyö päätetään tilintarkastuskertomukseen. Tilintarkastuslaissa säädetään tarkemmin esimerkiksi tilintarkastuksen sisällöstä ja tilintarkastajan velvollisuuksista. (Hellberg-Lindqvist.)

Tilintarkastuksen laajan kokonaisuuden vuoksi on tärkeää saada rajattua työ koskemaan ainoastaan tiettyjä osa-alueita ja asettaa tarpeelliset kartoituskysymykset. Opinnäytetyö on rajallinen kokonaisuus, joten työn etenemisen kannalta on tunnistettava käytettävissä olevat resurssit ja keskityttävä rajattuun aihealueeseen.

Opinnäytetyö käsittelee taloudellisten lukujen tilintarkastusta päivittäistavara-kaupoissa. Työ on rajattu käsittelemään ainoastaan suurimpia päivittäistavara-kauppoja Suomessa. Nämä yritykset, SOK-yhtymä, Kesko ja Tokmanni, valittiin tähän opinnäytetyöhön, koska ne edustavat Suomen suurimpia päivittäistavara-kauppoja ja niiden tilinpäätökset ovat julkisesti saatavilla. Työ ei käsittele tarkemmin muita päivittäistavara-kauppojen tilintarkastukseen liittyviä asioita, kuten hallinnon tarkastusta.

Työssä tarkastellaan päivittäistavarakauppojen tilinpäätöksen taloudellista raportointia, kuten tuloslaskelmaa, tasetta ja rahoituslaskelmaa. Taloudellisia lukuja tarkastellaan vuosien 2020, 2021 ja 2022 tilinpäätöksistä ja tilintarkastuskertomuksista.

Opinnäytetyön rajaus voi vaikuttaa opinnäytetyön johtopäätöksiin. Työ koskee vain suuria päivittäistavarakauppoja, joten tuloksia ei voi suoraan yleistää koskemaan kaikkia päivittäistavarakauppoja.

1.4 Tutkimuskysymykset

Päivittäistavarakauppojen tilinpäätökset ja tilintarkastuskertomukset ovat keskeisiä dokumentteja, jotka tarjoavat tietoa yritysten taloudellisesta tilasta ja toiminnasta. Näiden raporttien kautta sidosryhmät, kuten sijoittajat voivat arvioida yrityksen kannattavuutta ja vakavaraisuutta.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan päivittäistavarakauppojen taloudellisten lukujen yhtäläisyyksiä ja eroja tilinpäätöksissä ja tilintarkastuskertomuksissa. Tavoitteena on selvittää, millaisia eroja havaitaan eri yritysten ja eri vuosien välillä.

Opinnäytetyön tutkimusongelma on seuraava:

Millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä on päivittäistavarakauppojen tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten taloudellisissa raporteissa?

Tutkimusongelmaa lähestytään seuraavien kysymyksien avulla:

- Millaisia yhtäläisyyksiä havaitaan päivittäistavarakauppojen tilinpäätöksissä ja tilintarkastuskertomuksissa?
- Mitkä ovat merkittävimmät erot päivittäistavarakauppojen tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten taloudellisessa raportoinnissa?
- Miten raportoinnit vaihtelevat yritysten välillä eri vuosina?

1.5 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössä hyödynnetään laadullista aineistoanalyysia. Laadullisessa aineistoanalyysissa keskitytään yksityiskohtaiseen tulkintaan, joka perustuu aineiston sisältöön. Aineistosta etsitään teemoja ja merkityksiä, jotka auttavat ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä on kaksi vaihetta: havaintojen pelkistäminen ja arvoituksen ratkaiseminen. Laadullisessa analyysissa yksikin poikkeus kumoaa säännön. (Alasuutari 1999, 42, 50.)

Laadullinen tutkimus korostaa pyrkimystä saada perusteellista ja yksityiskohtaista ymmärrystä valituista ilmiöistä (Puusa & Juuti 2020, luku Johdanto). Tämän lähestymistavan avulla opinnäytetyössä on mahdollisuus syventyä yksityiskohtiin ja paljastaa aineistosta merkityksellisiä yhteyksiä ja teemoja.

Opinnäytetyössä tutustutaan päivittäistavarakauppojen SOK-yhtymän, Keskon ja Tokmannin tilinpäätöksiin ja tilintarkastuskertomuksiin vuosilta 2020, 2021 ja 2022. Opinnäytetyössä tutustutaan erityisesti taloudellisiin lukuihin ja analysoidaan, miten luvuista on kerrottu ja mitä korostetaan. Tarkastelun kohteeksi ovat valikoituneet kyseiset yritykset, koska nämä yritykset kuuluvat Suomen suurimpien päivittäistavarakauppojen joukkoon. Yrityksien omilta nettisivuilta löytyvät julkiset tilinpäätökset ja tilintarkastuskertomukset, joita on hyödynnetty opinnäytetyössä.

Tutkimusprosessin olen tehnyt itsenäisesti. Yksin työskentely lisää riskiä siihen, että kirjoittaja ei huomioi kaikkia yksityiskohtia. Mikäli työssä olisi useampi tulkittaja, kartoituksen aikana saataisiin esiin enemmän erilaisia näkökulmia. Opinnäytetyön päämääränä on sekä parantaa että näyttää opiskelijan kyky soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja (Ammattikorkeakouluopinnot).

Opinnäytetyön tuloksiin voi vaikuttaa aineiston valinta, kartoituksen aikarajat, tutkijan asenteet ja ennako-oletukset. Kartoitukseen varattu aika on rajallinen, ja tämä voi vaikuttaa siihen, että tietyt tapahtumat tai muutokset voivat jäädä huomaamatta. Kirjoittaja on tietoinen omista ennakkoluuloistaan ja pyrkii

pitämään ne erossa kartoituksesta, jotta saataisiin mahdollisimman objektiivinen lopputulos.

1.6 Ammatillinen osaaminen

Opiskelen laskentatoimea Metropolian Ammattikorkeakoulussa ja työskentelen yhdessä Big Four -tilintarkastusyhteisössä. Big Four -tilintarkastusyhteisöt koostuvat neljästä suurimmasta tilitoimistosta: Deloitte, PwC (PricewaterhouseCoopers), Ey (Ernst & Young) ja KPMG (Klynveld Peat Marwick Goerdeler) (Kentton, 2022).

Opintoni Metropoliaassa ovat antaneet minulle tietämystä tilinpäätöksen ja kirjanpidon peruseriaatteista. Tämä tieto auttaa minua ymmärtämään paremmin päivittäistavarakauppojen tilinpäätöksiä ja tilintarkastuskertomuksia, joita käytän tässä opinnäytetyössä. Koulutus on antanut minulle myös taitoja ja työkaluja taloudellisten tietojen analysointiin.

Työni eräässä Big Four -yrityksessä on antanut minulle hyvän käsityksen yrityksen talouden raportoinnista ja tilinpäätöksestä. Tämä auttaa minua opinnäytetyöni kirjoittamisessa. Työssäni tilintarkastusyhteisössä olen käyttänyt tilinpäätöksiä ja muita asiakirjoja, jotka ovat keskeisessä roolissa yritysten taloudellisten lukujen tarkastuksessa. Tämä on auttanut minua saamaan syvällisemmän ymmärryksen siitä, miten tilintarkastajat käyttävät näitä dokumentteja yrityksen taloudellisten lukujen tarkastamisessa.

2 Tilinpäätös ja tilintarkastus

2.1 Opinnäytetyön viitekehys

Opinnäytetyön viitekehys käsittelee tilinpäätösten ja tilintarkastuksen teoriaa. Viitekehys kuvaa teoriaa ja käsitteitä, jotka ovat tärkeitä tämän opinnäytetyön ymmärtämisessä ja kartoituskysymysten ratkaisemisessa.

Opinnäytetyön viitekehys on jaettu kahteen osaan. Ensimmäinen osa käsittelee taloudellisia tunnuslukuja päivittäistavarakaupoissa. Tämä osa auttaa ymmärtämään, mitkä tekijät vaikuttavat päivittäistavarakauppojen taloudellisiin lukuihin ja mitä asioita tulee tuoda esille tilinpäätöksessä. Toinen osa avaa tilintarkastuksen teoriaa ja käytäntöä. Tämä osio auttaa lukijaa ymmärtämään, miten tilintarkastus tapahtuu ja millaisia vaatimuksia tilintarkastajilla on. Yhdessä nämä osat muodostavat kokonaisuuden, joka auttaa ymmärtämään taloudellisten lukujen tilintarkastusta päivittäistavarakaupoissa.

2.2 Taloudelliset luvut päivittäistavarakaupoissa

2.2.1 Päivittäistavarakaupan ala

Päivittäistavarakauppa on merkittävä teollisuudenala, joka tarjoaa kuluttajille elintarvikkeita ja päivittäin käytettäviä kulutustavaroita, joita hankitaan ruokaostosten yhteydessä. Noin 80 prosenttia päivittäistavaramyymälöiden kokonaisymyynistä koostuu elintarvikkeista. (Päivittäistavarakauppa Ry b.)

Elinkeinoelämän suurin toimiala bruttokansantuotteella mitattuna on kaupan toimiala. Se muodostaa noin 10 % Suomen BKT:sta. (Päivittäistavarakauppa Ry a.) Tämän vuoksi onkin tärkeää, että taloudelliset luvut ovat kirjattu oikein ja päivittäistavarakauppojen tilinpäätös antaa oikean kuvan yrityksen taloudellisista luvuista.

Kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusajatuksena on, että organisaation on seurattava hyvää kirjanpitoa, raportoitava rehellisesti ja kattavasti toimintansa tuloksesta ja taloudellisesta tilasta sekä noudatettava yleisiä tilinpäätösperiaatteita. Tämä varmistaa, että kirjanpito ja tilinpäätös tarjoavat luotettavan ja ymmärrettävän kuvan organisaation taloudellisesta tilanteesta ja liiketoiminnan tuloksesta. Näitä yleisiä tilinpäätösperiaatteita ovat

- oletus kirjanpitovelvollisen toiminnan jatkuvuudesta
- johdonmukaisuus laatimisperiaatteiden ja -menetelmien soveltamisessa tilikaudesta toiseen

(a) huomion kiinnittäminen liiketapahtumien tosiasialliseen sisältöön eikä yksinomaan niiden oikeelliseen muotoon (sisältöpäi-
notteisuus)

- tilikauden tuloksesta riippumaton varovaisuus
- tilinavauksen perustaminen edellisen tilikauden päättäneeseen ta-
seeseen
- tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen huomioon ottaminen riip-
pumatta niihin perustuvien maksujen suorituspäivästä
- kunkin hyödykkeen ja muun tase-eriin merkittävän erän erillisarvos-
tus. (Ikäheimo & Laitinen & Laitinen & Puttonen 2014, 22.)

Lähes kaikissa suomalaisissa yrityksissä tilinpäätökset laaditaan suomalaisen tilinpäätöskäytännön mukaisesti. Tilinpäätös koostuu aina vähintään taseesta, tuloslaskelmasta ja niiden liitetiedoista. Taseen ja tuloslaskelman eristä esite-
tään tilinpäätöksessä myös vastaava tieto edelliseltä tilikaudelta. Mikäli yritys on
julkinen osakeyhtiö, edellisten lisäksi tilinpäätökseen kuuluu rahoituslaskelma.
(Ikäheimo ym. 2014, 22.) Päivittäistavarakaupat, joihin tässä opinnäytetyössä
keskitytään, ovat julkisia osakeyhtiöitä ja ne noudattavat IFRS-standardia. Tä-
män vuoksi on hyvä ymmärtää, miten IFRS-standardi vaikuttaa yritysten tilin-
päätöksen sisältöön.

2.2.2 IFRS-tilinpäätös

IFRS-standardin lyhenne tulee sanoista International Financial Reporting Stand-
ards. IFRS korostaa sijoittajanäkökulmaa ja perustuu ajatukseen tuloslasken-
nan ja verotuksen erillisyydestä. IFRS-tilinpäätöksessä korostetaan taseen mer-
kitystä tuloslaskelmaan verrattuna. (Ikäheimo ym. 2014, 34–35.)

IFRS-standardi on yksi käytetyimmistä tilinpäätösnormistoista. IFRS-standardin
mukaisissa konsernitilinpäätöksissä on läpinäkyvä valmisteluprosessi ja huolelli-
nen perustyö laajoine konsultaatioineen. (Haaramo & Palmuaro & Peill 2002,
luku 1.)

2.2.3 Taseinformaatio ja sisältö

Taseen tarkoituksena on kuvata yrityksen taloudellista asemaa tilinpäätöspäivänä. Taseessa esitetään yrityksen omaisuus ja velat. Se kertoo myös, paljonko omaisuutta yrityksellä on kiinni yritystoiminnassaan. (Ikäheimo ym. 2014, 27.)

IFRS-standardin mukaisen taseen varat jaetaan pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen osaan. Sama jako koskee myös velkoja. (Ikäheimo ym. 2014, 35.) Lyhytaikaisiksi varoiksi luokitellaan varat, jotka realisoidaan, myydään tai kulutetaan tavanomaisen toimintasyklin aikana. Tähän kategoriaan luetaan myös ne varat, jotka ovat tarkoitettu ensisijaisesti kaupankäyntitarkoitukseen tai varat, jotka odottavat realisointia kahdentoista kuukauden sisällä. Muut varat on luokiteltava pitkäaikaisiksi. (Euroopan unionin virallinen lehti L 320.)

Taseen velat on jaettu myös lyhytaikaisiin ja pitkäaikaisiin velkoihin. Veloissa lyhyt aikaisiin luokitellaan ne, jotka oletetaan maksettavaksi toimintasyklinaikana, velka on kaupankäyntitarkoituksena tai velka erääntyy suoritettavaksi kahdentoista kuukauden aikana raportointikauden päättymisestä. Muut velat luokitellaan pitkäaikaisiin velkoihin. (Euroopan unionin virallinen lehti L 320.)

2.2.4 Tuloslaskelman ja laajan tuloslaskelman informaatio ja sisältö

Tuloslaskelma esittää, miten yrityksen tilikauden tulos on muodostunut. Suomen kirjanpitolain mukainen tuloslaskelman esittämistapa on tarkemmin määritelty kirjanpitoasetuksessa. Konsernituloslaskelma voidaan laatia joko kululajittain tai toimintokohtaisesti. (Ikäheimo ym. 2014, 23.)

IFRS:n mukaisessa tuloslaskelmassa esitetään organisaation saamat voitot ja tappiot, lisäksi siinä näytetään muiden laajan tuloksen erien kokonaismäärä. Tuloslaskelma myös esittää kauden laajan tuloksen, joka on yhdistelmä voitosta tai tappiosta ja muiden laajan tuloksen erien kokonaismäärästä. Tuloslaskelman informaatio on pääasiassa tarkempaa ja läpinäkyvämpää informaatiota siitä, miten oma pääoma eli sijoittajien varallisuus yrityksessä on tilikauden aikana muuttunut. (Euroopan unionin virallinen lehti L 320.)

Voittoihin luokitellaan liiketoiminnan tuotot, muut tuotot ja rahoituksellisten erien tuotot. Voitot sisältävät realisoituneita sekä realisoitumattomia voittoja ja aikaisemmin kirjattujen arvonalentumistappioiden peruuntumisia. Voitot esitetään vähennettynä niihin liittyvillä kuluilla. (Haaramo ym. 2002, luku 1.)

Kuluihin kuuluvat kulut sekä tappiot. Kuluja ovat varsinaisen liiketoiminnan menot ja rahoituksen hankinnasta johtuvat menot. Tappiot sisältävät realisoituneita sekä realisoitumattomia tappioita ja arvonalentumistappioita. (Haaramo ym. 2002, luku 1.)

Laaja tuloslaskelma on tuloslaskelman laajennettu versio, joka kattaa kaikki tuloslaskelman tulot ja kulut sekä kaikki oman pääoman muutokset, jotka eivät johdu omistajien liiketoimista, vaan tapahtuvat esimerkiksi omistajien roolin ulkopuolella. Laaja tuloslaskelma tarjoaa kattavamman kuvan organisaation taloudellisesta suorituskyvystä ja osoittaa, miten erilaiset tekijät vaikuttavat tulokseen. (Haaramo 2010.)

Laajan tuloslaskelman on sisällettävä vähintään seuraavat erät:

- liikevaihto
- rahoituskulut
- osuus voitosta tai tappiosta pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävissä osakkuus- ja yhteisyrityksissä
- välittömät verot
- yhteenlaskettuna: lopetettujen toimintojen voitto tai tappio verojen jälkeen ja verojen jälkeiset voitot tai tappiot, jotka on kirjattu joko lopetetun toiminnon muodostavien omaisuuserien tai luovutettavien erien ryhmän tai ryhmien arvostamisesta tai niistä luovuttaessa
- voitto tai tappio
- muut laajan tuloksen erät luonteensa mukaisesti luokiteltuna (lukuun ottamatta seuraavaa erää)
- osuus pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävien osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä laaja tulos. (Haaramo 2010.)

2.2.5 Oman pääoman muutoslaskelma

IFRS:n mukaan yrityksen on esitettävä oman pääoman muutosten laskelma tilinpäätöksen erillisessä osiossa. (Salmi 2012, 105). Oman pääoman muutoslaskelma osoittaa

- tuloslaskelman osoittaman voiton tai tappion sekä kaikki sellaiset erät, jotka on kirjattu suoraan omaan pääomaan
- tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutosten ja perustavaa laatua olevien virheiden vaikutuksen
- omistajien ja yrityksen väliset pääomasiirrot ja voitonjaon,
- kertyneissä voittovaroissa tapahtuneet muutokset sekä täsmäytyslaskelman. (Salmi 2012, 105.)

Laskelman tarkoitus on osoittaa tilikauden alun ja lopun määrät erikseen jokaisen osakelajin, ylikurssirahaston ja muun rahaston kohdalta (Salmi 2012, 105).

2.2.6 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman laatimisvelvollisuus on julkisilla osakeyhtiöillä sekä yksityisillä osakeyhtiöillä ja konserneilla, joilla liikevaihto tai vastaava tuotto on yli 7,3 miljoonaa euroa, taseen loppusumma on yli 3,65 miljoonaa euroa tai palveluksessa on keskimäärin yli 50 henkilöä. Yleisohjeen lähtökohtana on ohjata kirjanpitovelvollista laatimaan rahoituslaskelma maksuperusteisesti. Rahoituslaskelman tulee kuvata liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtoja olennaisuuden periaatetta noudattaen. (KILA 2007.)

Rahoituslaskelma on dokumentti, joka tarjoaa yksityiskohtaisen selityksen siitä, mistä varat ovat peräisin ja miten niitä on käytetty tilikauden aikana. Sen tarkoituksena on antaa tilinpäätöksen käyttäjille kattava käsitys siitä, miten yritys on saanut rahavirtoja ja mihin se on käyttänyt nämä varat. Rahoituslaskelma täydentää tuloslaskelmaa, tasetta ja liitetietoja, erityisesti keskittyen rahan liikkeeseen ja näin auttaa tarjoamaan tarkemman ja kokonaisvaltaisemman kuvan yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta tilanteesta. (Ikäheimo ym. 2014, 32.)

Kirjanpitolain 3 luvun 1§:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua rahoituslaskelmasta on ilmentävä:

- 1) Liiketoiminnan rahavirta, joka osoittaa, missä määrin kirjanpito-velvollinen on pystynyt tilikauden aikana liiketoimintansa avulla tuottamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, tuoton maksamiseen oman pääoman sijoittajille, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.
- 2) investointien rahavirrat, jotka osoittavat sen rahavirtojen käytön, jonka kirjanpito-velvollinen on toteuttanut tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä; sekä
- 3) rahoituksen rahavirrat, jotka osoittavat oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. (Valtioneuvoston asetus kirjanpitoasetuksen muuttamisesta 1313/2004, 2 luku 1§.)

2.2.7 Liitetiedot

Liitetiedot ovat keskeinen osa IFRS-tilinpäätösraportointia. Liitetiedoissa esitetään

- ilmoitus IFRS/IAS-standardien noudattamisesta
- sovelletut arvostusperusteet ja tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
- tilinpäätöslaskelmassa esitettäviä eriä koskeva informaatio
- muut tiedot, kuten ehdolliset erät, velvoitteet ja muut rahamääräiset tiedot sekä ei-rahamääräiset tiedot. (Tomperi 2021, 237–238.)

Tilinpäätösinformaation luotettavuuden kannalta on olennaista tuntea käytetyt arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät. Jos aiempiin laadintaperiaatteisiin on tullut muutoksia, on niiden laatuun kiinnitettävä enemmän huomiota. Huomiota on kiinnitettävä erityisesti siihen, parannetaanko vai huononnettaanko muutoksilla näytettyä tulosta. Tilinpäätösten liitetiedoissa kerrotaan näistä muutoksista. (Salmi 2012, 84.)

2.3 Tilintarkastuksen teoria ja käytännöt

2.3.1 Tilintarkastuksen tarkoitus

Tilintarkastus on olennainen osa liiketoiminnan hallintaa ja tilinpäätöksen valmistelua. Kansainvälisen tilintarkastajajärjestön IFAC:n IAASB-komitean laatiman kansainvälisen tilintarkastusstandardin ISA 200 mukaan tilintarkastuksen päätavoite on vahvistaa niiden ihmisten luottamus tilinpäätökseen, jotka sitä käyttävät ja tarkastelevat (ISA 200.3). Tämä tarkoittaa, että tilintarkastuksen avulla pyritään varmistamaan, että tilinpäätös on luotettava ja antaa oikean kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta, mikä puolestaan lisää sidosryhmien, kuten sijoittajien ja osakkeenomistajien, luottamusta yritykseen ja sen taloudenhallintaan. (Halonen & Steiner 2010, 13–14.)

Tilintarkastuksen päämääränä on mahdollistaa tilintarkastajalle antaa lausunto siitä, onko tilinpäätös kokonaisuudessaan laadittu noudattaen voimassa olevia sääntöjä ja antaako se riittävät ja oikeat tiedot tarkastetun kohteen liiketoiminnan tuloksesta ja taloudellisesta tilanteesta kirjanpitolaissa määritellyllä tavalla. Tämä tarkoittaa, että tilintarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että tilinpäätös on laillinen, täydellinen ja antaa tarkastetun yrityksen taloudesta realistisen ja kattavan kuvan. (Halonen & Steiner 2010, 13–14.)

2.3.2 Tilintarkastuksen lainsäädännöllinen perusta

Euroopan yhteisön jäsenmaita velvoittavat tilintarkastusmääräykset on kirjattu tilintarkastusdirektiiviin (direktiivi 2006/43/EY tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisäätteisestä tilintarkastuksesta). Se sisältää muun muassa tilintarkastajien tehtäviä, hyväksymistä, rekisteröintiä, riippumattomuutta, laadunvarmistusta, ammattietiikkaa ja valvontaa koskevat määräykset. (Korkeamäki, 2017, 9.)

Yhteisön ja säätiön on noudatettava lakisääteisiä määräyksiä valitessaan tilintarkastajan ja järjestäessään tilintarkastuksen. (Tilintarkastuslaki 2007, 2 luku 4 §). Tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta yhteisössä, jossa päätyneellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täyttynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä:

- Taseen loppusumma yli 100 000 euroa.
- Liikevaihto tai sitä vastaava tuotto yli 200 000 euroa.
- Palveluksessa on keskimäärin enemmän kuin kolme henkilöä. (Tilintarkastuslaki 2007, 2 luku 4 §.)

Tilintarkastajan on suoritettava tehtävänsä tilintarkastuslain mukaisesti ammattitaitoisesti, rehellisesti ja puolueettomasti. Hänellä tulee olla ammatillista kriittisyyttä ja harkintaa, ja hänen on otettava huomioon yleinen etu tehdessään tilintarkastusta. Tietojen, joita tilintarkastaja käsittelee, on pysyttävä luottamuksellisena ja tilintarkastaja ei saa paljastaa tietoja kolmansille osapuolille tai käyttää niitä omaksi tai muiden eduksi. (Korkeamäki 2017, 12.)

Tilintarkastuslain mukaan lakisääteisiä tilintarkastuksia ovat oikeutettuja tekemään ainoastaan hyväksytyt tilintarkastajat, joita ovat

- HT-tilintarkastajat eli hyväksytyt tilintarkastajat
- KHT-tilintarkastajat ovat tilintarkastajia, joilla on erityinen pätevyys tarkastella merkittäviä yhteisöjä yleisen edun näkökulmasta
- JHT-tilintarkastajat eli tilintarkastajat, joilla on julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan JHT-erikoispätevyys
- hyväksytyt tilintarkastusyhteisöt. (Tilintarkastuslaki 2015, 1 luku 2 §.)

Tilintarkastajien valvonta on tärkeä osa tilintarkastustoimintaa. Patentti ja rekisterihallituksen tilintarkastusvalvonnalle on keskitetty tilintarkastajien hyväksyntä, rekisteröinti ja valvonta. Tilintarkastusta valvoo itsenäinen tilintarkastuslautakunta, joka puolestaan päättää tilintarkastajille määrättävistä hallinnollisista seuraamuksista. Tilintarkastajien laadun valvominen tarkoittaa käytännössä tilintarkastajien määräämistä laaduntarkastukseen vähintään joka kuudes vuosi.

Tilintarkastajille, jotka tarkastavat yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tehdään laaduntarkastus vähintään joka kolmas vuosi. (Korkeamäki, 2017, 23.)

2.3.3 Tilintarkastusprosessi

Tilintarkastusprosessi on kokonaisvaltainen prosessi, jonka tarkoituksena on arvioida ja vahvistaa yrityksen taloudellisen raportoinnin oikeellisuus ja luotettavuus. Tilintarkastusta kuvataan yleensä kolmivaiheisena prosessina, johon kuuluvat suunnittelu, toteutus ja päättäminen (Halonen & Steiner 2010, 54).

Suurin osa suunnitteluvaiheen ohjeistuksesta sisältyy standardiin ISA 315. Kyseinen standardi on laajin kaikista ISA-standardeista ja siihen sisältyy kuvaus suunnitteluvaiheen huomioon otettavista asioista. Suunnitteluvaihe sisältää yhdeksän vaihetta:

- asiakassuhteen hyväksyminen ja muiden alustavien suunnittelutoimenpiteiden suorittaminen (ISA 210, ISA 220. 12–13 ja ISA 300.6)
- käsityksen muodostaminen asiakkaan liiketoiminnasta ja toimintaympäristöstä sekä liiketoiminnanriskeistä (ISA 315.11)
- asiakkaan liiketoimintariskien arviointi (ISA 315.A29-A35)
- alustavien analyttisten toimenpiteiden suorittaminen (ISA 315.6 (b))
- olennaisuuden määrittäminen (ISA 320)
- tiedon hankkiminen asiakkaan sisäisestä valvonnasta (ISA 240.16-24)
- käsityksen muodostaminen asiakkaan sisäisestä valvonnasta (ISA 315.12-24 ja ISA 265)
- hyväksyttävän tilintarkastusriskin ja olennaisen virheellisyyden riskin arviointi (ISA 315.25-30)
- tilintarkastusstrategian ja tilintarkastussuunnitelman laatiminen (ISA 300.7-11). (Halonen & Steiner 2010, 55.)

Suunnitteluvaiheessa huomioidaan myös riskien merkitys. Tehokas riskienarviointiprosessi edellyttää, että koko tarkastustiimi osallistuu riskien arviointiin ja että kommunikointi tiimin kesken toimii. (Halonen & Steiner 2010, 54–57.)

Seuraava tilintarkastusprosessin vaihe on toteutus, jonka aikana tehdään suunnitteluvaiheessa määritellyt tilintarkastustoimenpiteet. Toteutusvaiheessa pyritään keräämään todisteita, jotka auttavat tilintarkastajaa arvioimaan, että yrityksen sisäinen valvonta on riittävän tehokasta, ja varmistamaan, että liiketapahtumat ovat taloudellisesti tarkkoja. (Halonen & Steiner 2010, 57–58.)

Tilintarkastuksen viimeisessä vaiheessa arvioidaan hankittua tilintarkastusevidenssiä ja päätetään, onko sitä tarpeeksi ja onko se tarkoituksenmukaista, jotta tilinpäätöksessä olevan olennaisen virheellisyyden riski on hyväksyttävän alhainen. Päätämisvaihe koostuu viidestä eri kohdasta:

- tilintarkastusevidenssin arviointi (ISA 330.25-27)
- tarkastushavaintojen kokonaisarviointi (ISA 450)
- tilintarkastuskertomus (ISA 700, ISA 705 ja ISA 706)
- kommunikointi hallintoelimille (ISA 260)
- dokumentaation loppuunsaattaminen (ISA 230.14-16). (Halonen & Steiner 2010, 58–59.)

Kun kaikki tarkastustoimenpiteet on suoritettu loppuun ja niiden perusteella johdopäätökset tehty, raportoidaan tarkastuksen aikana tulleet havainnot hallintoelimille sekä viimeistellään tilintarkastuskertomus lopulliseen muotoonsa. (Halonen & Steiner 2010, 59.)

2.3.4 Tilintarkastajan raportointi

Suomen Tilintarkastajat ry:n tilintarkastuskertomusmallit perustuvat tilintarkastuslakiin sekä muihin kansallisiin säännöksiin, IAASB:n kansainvälisiin tilintarkastusstandardeihin ja Euroopan unionin tilintarkastusasetukseen. Tilintarkastuskertomus sisältää alla olevassa listassa olevat osiot. Hakasulkeissa olevat osiot sisällytetään kertomukseen, jos ne soveltuvat. Listauksen kursivilla merkityt osiot liittyvät vain mukautettuun tilintarkastuskertomukseen.

- Otsikko (ISA 700)
- Vastaanottaja (ISA 700)
- [Tilinpäätöksen tilintarkastus] (ISA 700)

- Lausunto (ISA 700)
- Lausunnon perustelut (ISA 700)
- *[Toiminnan jatkuvuuteen liittyvä olennainen epävarmuus]* (ISA 570)
- *[Tietyn seikan painottaminen]* (ISA 706)
- *[Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat]* (ISA 701)
- *[Muut seikat]* (ISA 706)
- Tilinpäätöstä koskevat johdon velvollisuudet (ISA 700)
- Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa (ISA 700)
- *[Muut raportointivelvoitteet]* (ISA 700)
 - *[Tilintarkastustoimeksianto koskevat tiedot]* (EU-asetus)
 - *[Muu informaatio]* (ISA 720)
 - *[Huomautus / huomautukset]* (Tilintarkastuslaki)
 - *[Muut raportointivelvoitteet, esim. säätiölain lausunnot]* (ISA 700 + mm. lait)
- Tilintarkastajan allekirjoitus (ISA 700)
- Tilintarkastuskertomuksen antamispäivä (ISA 700)
- Tilintarkastajan osoite (ISA 700). (Suomen tilintarkastajat 2022, 34–35.)

Tilintarkastuslain 3:5.2 §:n mukaan tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lausunto seuraavista:

- antaako tilinpäätös noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta;
- täyttääkö tilinpäätös lakisääteiset vaatimukset;
- onko toimintakertomus laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti;
- ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot yhdenmukaisia. (Suomen tilintarkastajat 2022, 36.)

Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuskertomukseen on Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 10. artiklan mukaisesti sisällytettävä seuraavat osiot:

- mainittava, kuka tai mikä taho on valinnut lakisääteisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön
- ilmoitettava valitsemispäivämäärä ja se, kuinka kauan tilintarkastustoimeksianto on keskeytyksettä jatkunut, mukaan lukien lakisääteisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön toimeksiannon aiemmat uusimiset ja uudelleenalinnat

- annettava tilintarkastuslausunnon tueksi seuraavat tiedot:
 - (a) kuvaus merkittävimmistä arvioiduista olennaisen virheellisyyden riskeistä, mukaan lukien arvioidut väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskit
 - (b) yhteenveto siitä, miten tilintarkastaja on toiminut näiden riskien johdosta
 - (c) kun se on merkityksellistä, näihin riskeihin liittyvät keskeiset havainnot. (Suomen Tilintarkastajat 2022, 36.)

Tilintarkastajan raportointi on keskeinen osa tilintarkastusta, ja sen tarkoituksena on antaa ammattikäytäntöön perustuvaa asiantuntemusta yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja raportoida mahdollisista havainnoista ja riskeistä. Tilintarkastajan raportti sisältää monta eri osaa, jotka antavat kokonaisarvion yrityksen taloudellisesta tilanteesta.

3 Kartoituksen toteutus

3.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Tässä opinnäytetyössä on käytetty laadullista tutkimusmenetelmää. Kartoituksessa keskitytään tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten aineiston sisällön tulkintaan. Aineistosta etsitään teemoja ja merkityksiä, jotka auttavat ymmärtämään opinnäytetyön kokonaisuutta (Puusa & Juuti 2020, luku 4).

Kartoitusta varten on käyty läpi kirjanpitolainsäädökset ja tilintarkastuslainsäädökset. Seuraavaksi opinnäytetyössä analysoidaan SOK-yhtymän, Keskon ja Tokmannin tilinpäätöksiä vuosilta 2020–2022. Tarkastelussa analysoidaan tilinpäätöksen tuloslaskelmaa, tasetta, oman pääoman muutoslaskelmaa, rahoituslaskelmaa ja liitetietoja. Tarkastelussa etsitään yhtenevyyksiä ja eroja eri tilinpäätösten välillä. Tilinpäätöksen lopusta löytyy tilintarkastuskertomus, jota tarkastellaan myös kartoituksen aikana.

Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkimuksessa tarkasteltavaa ilmiötä. Aineiston analyysi kytkeytyy laadullisessa tutkimuksessa aineiston hankintaan. Opinnäytetyön tekijän esiymmärrys vaikuttaa

aineiston hankintaan ja väistämättä myös aineiston analyysiin. (Puusa & Juuti 2020, luku Johdanto, luku 3) Tässä kartoituksessa tehdään laadullinen aineistoanalyysi.

Laadullisessa aineistoanalyysissä kartoittaja tutkii aineistoa toistuvasti ja yrittää tunnistaa merkkejä tai vihjeitä siitä, mitkä aiheet, ryhmät tai kategoriat voivat muodostua aineiston perusteella. Aineiston analyysin laatu on kiinni kartoittajan kyvystä tulkita ja ymmärtää hänen tutkimaansa ilmiötä. (Puusa & Juuti 2020, luku 4)

Analyysin päämääränä on selittää ja tulkita kartoituksen kohteena olevaa ilmiötä. Aineiston kuvaaminen on keskeistä, jotta tutkija voi tarjota enemmän kuin vain puhtaita tosiasioita; sen sijaan hän pyrkii antamaan lukijoille syvemmän käsityksen siitä, missä yhteyksissä tarkasteltava aihe ilmenee. Kartoittajan on syytä saattaa lukijat kartoituksen ympäristöön ja sen aiheeseen hellävaraisesti ja selkeästi. (Puusa & Juuti 2020, luku 5)

Aineistoanalyysi sopii tähän opinnäytetyöhön, koska päivittäistavarakauppojen tilinpäätökset ja tilintarkastuskertomukset ovat itsessään dokumentteja, jotka tarjoavat tietoa yritysten taloudellisesta tilanteesta ja raportoinnista. Aineistoanalyysi mahdollistaa näiden asiakirjojen tarkastelun ja analyysin. Sen kautta voidaan keskittyä dokumenttien laadullisiin piirteisiin, kuten raportoinnin laatuun, yksityiskohtiin, tulkintoihin ja kontekstiin. Näin voidaan tunnistaa esimerkiksi raportoinnin selkeyttä, tiedon luotettavuutta tai mahdollisia ristiriitoja dokumenteista.

3.2 Aineiston analyysi

Tässä opinnäytetyössä keskitytään päivittäistavarakauppojen taloudellisten lukujen tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten laadulliseen kartoitukseen. Laadullisena tutkimusmenetelmänä käytetään aineistoanalyysia.

Aineistoanalyysi tarjoaa mahdollisuuden analysoida päivittäistavarakauppojen tilinpäätöksiä ja tilintarkastuskertomuksia. Näistä dokumenteista etsitään

merkityksellistä tietoa, kuten raportointikäytäntöjä, tuloslaskelmaa, taseita ja tilintarkastajien havaintoja. Analyysin avulla pyritään havaitsemaan mahdollisia laatua tai luotettavuutta koskevia haasteita, kuten puutteita tiedoissa tai raportoinnin selkeydessä.

Kartoituksessa syvennyttään päivittäistavarakauppojen tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten laadullisiin piirteisiin. Tämä auttaa saamaan selkeämmän kuvan päivittäistavarakauppojen taloudellisesta raportoinnista.

3.3 Kartoituksen yritykset ja tilintarkastajat

3.3.1 SOK-yhtymä, Kesko ja Tokmanni

Kartoitusta varten on valittu tarkasteltaviksi yrityksiksi SOK-yhtymä, Kesko ja Tokmanni. Kaikki yritykset ovat päivittäistavarakauppoja. SOK-yhtymä, Kesko ja Tokmanni valikoitiin kartoitukseen, koska yrityksiä tilinpäätökset sekä tilintarkastuskertomukset ovat julkisia, joten tiedon pystyy varmentamaan myös opinäytetyön lukija. Tilinpäätökset ja tilintarkastuskertomukset löytyvät yrityksiä nettisivuilta.

SOK-yhtymän tilintarkastajana toimii KPMG, Keskon tilintarkastajana on Deloitte ja Tokmannin tilintarkastajana on PwC. Tilintarkastajat ovat pysyneet samana tarkasteluajanjakson 2020–2022 ajan.

3.3.2 SOK-yhtymä ja KPMG

S-ryhmä on suomalainen yritysverkosto, joka kuuluu asiakkailleen. Se toimii vähittäistavarakaupan ja palvelualan alalla ja kattaa yli 1 900 toimipistettä eri puolilla Suomea. S-ryhmä muodostuu osuuskaupoista ja niiden emoyhtiöstä, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnasta (SOK) ja sen tytäryrityksistä. Lisäksi S-ryhmä harjoittaa muun muassa matkailu- ja ravintolatoimintaa Virossa. (S-ryhmä.)

S-ryhmä tarjoaa monenlaisia palveluita, kuten päivittäistavarakauppoja, tavara-taloja, erikoisliikkeitä, liikennemyymälöitä, matkailu- ja ravintolapalveluita sekä rautakauppoja. Jotkut osuuskaupat voivat lisäksi tarjota autokaupan ja maatalouskaupan palveluja tietyillä alueilla. S-ryhmä tarjoaa myös kattavia pankkipalveluita S-pankin kautta kaikille asiakasomistajilleen. (S-ryhmä.)

SOK-yhtymän tilintarkastajana toimii KPMG, joka tarjoaa laajan valikoiman palveluita, kuten tilintarkastusta, verotus- ja oikeudellisia palveluita, liikkeenjohdon neuvontaa ja yritysjärjestelypalveluita. KPMG:n asiantuntijat tilintarkastuksessa ja varmennuksessa tuovat avoimuutta asiakasorganisaation prosesseihin ja auttavat tunnistamaan mahdollisia parannuskohteita. KPMG on yksi Big Four -tilintarkastusyhtiöistä, ja sen maailmanlaajuinen verkosto toimii 143 maassa yli 265 000 ammattilaisen voimin. Yrityksen liikevaihto oli 219 miljoonaa euroa vuonna 2022. (KPMG.)

3.3.3 Kesko ja Deloitte

Kesko on Suomen suurin ja yksi Pohjois-Euroopan suurimmista kaupan alan yrityksistä. Se operoi noin 1800 kauppaa useissa maissa, mukaan lukien Suomi, Ruotsi, Norja, Viro, Latvia, Liettua ja Puola. Kesko ja sen K-kauppiat muodostavat yhdessä K-ryhmän. (Kesko.)

K-ryhmän vähittäismyynti oli noin 16 miljardia euroa vuonna 2022. Keskon liike-toiminta jakautuu päivittäistavarakauppaan, rakentamisen ja talotekniikan kauppaan sekä autokauppaan. Yritys nauttii vahvasta osaamisesta ja markkina-ase-masta näillä aloilla ja nämä liiketoiminnot tarjoavat houkuttelevan ja kannatta-van kasvumahdollisuuden. (Kesko.)

Deloitte toimii Keskon tilintarkastajana. Deloitte tarjoaa tilintarkastus- ja neuvon-tapalveluja, konsultointia, riskienhallinta-, yritysjärjestely-, vero- ja lakipalveluita. Yritys on yksi maailman johtavista asiantuntijaorganisaatioista. Deloitteen tavoit-teena on päivittäin vaikuttaa kestävästi ja positiivisesti asiakkaisiin, toisiinsa ja yhteiskuntaan. (Deloitte.)

Deloitte kuuluu Big Four -yrityksiin. Deloitella työskentelee globaalisti 415 000 henkilöä. Yrityksen liikevaihto oli 59,3 miljardia USD. (Deloitte.)

3.3.4 Tokmanni ja PwC

Tokmanni on Suomen suurin halpakauppaketju, joka toimii yli 200 myymälässä. Tokmanni-ketjuun kuuluvat Tokmanni, Miny, Click Shoes ja Shoe House. Yritys työllistää noin 4,300 henkilöä ja tarjoaa monipuolisen valikoiman kotimaisia ja kansainvälisiä merkkituotteita sekä muita laadukkaita tuotteita edulliseen hintaan, helpottaen ihmisten arkea ja juhlia. Vuonna 2022 Tokmanni teki 1,168 miljoonan euron liikevaihdon ja saavutti vertailukelpoisen liikevoiton 86 miljoonaa euroa. Tokmanni on listattu Nasdaq Helsingin pörssissä. (Tokmanni Group.)

PwC, joka tunnetaan viralliselta nimeltään PricewaterhouseCoopers Oy, toimii Tokmannin tilintarkastajana. PwC tarjoaa monipuolisia palveluita, jotka auttavat yrityksiä navigoimaan muutosten läpi, edistämään kestävästä kasvusta, tehostamaan toimintaansa ja antamaan luotettavaa raportointia. Tavoitteena on rakentaa yhteiskunnassa luottamusta ja ratkaista merkittäviä haasteita. PwC:n palveluvalikoima kattaa liikkeenjohdon konsultoinnin, yritysjärjestelypalvelut, tilintarkastuksen ja muut varmennuspalvelut, veroneuvonnan, lakipalvelut, riskienhallinnan ja yritys vastuupalvelut. (PwC.)

PwC kuuluu Big Four -yrityksiin. PwC:llä työskentelee globaalisti 328 000 henkilöä ja yrityksen liikevaihto oli 45,14 miljardia USD. (PwC.)

3.4 Aineiston keruu- ja analyysimenetelmät

Aineiston keruu- ja analyysimenetelmät tässä kartoituksessa perustuvat päivitettäistavarakauppojen tilinpäätöksiin ja tilintarkastuskertomuksiin, jotka löytyvät yritysten verkkosivuilta. Tämä aineistonkeruumenetelmä tarjoaa pääsyn ajantasaisiin ja luotettaviin raportteihin, jotka ovat olennaisia kartoituksen kannalta.

Aineisto on kerätty tutkittavien yritysten verkkosivuilla. Verkkosivujen kautta esittää yritysten tilinpäätökset ja tilintarkastuskertomukset vuosilta 2020–2022. Usein nämä dokumentit löytyvät yritysten ”Sijoittajat”- tai ”Talous”-osiossa.

Kun tarvittavat tilinpäätökset ja tilintarkastuskertomukset olivat löytyneet, raporttien sisältöä analysoitiin. Analyysimenetelmänä oli dokumenttianalyysi, jossa tarkastellaan ja tulkitaan näitä raportteja. Tarkoituksena oli etsiä laadullisia piirteitä, toistuvia teemoja sekä olennaisia tietoja.

Analyysin aikana kiinnitettiin erityistä huomiota seuraaviin näkökulmiin:

- Tilinpäätöksistä selvitettiin, miten päivittäistavarakaupat raportoivat taloudellisista luvuistaan tuloslaskelman, taseen, oman pääoman muutoslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetietojen kautta. Aineistosta etsittiin yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia raportoinnin välillä ja eri yritysten välillä.
- Tilintarkastuskertomuksista tutkittiin tilintarkastuskertomuksia ja arvioitiin tilintarkastajien havaintoja ja suosituksia päivittäistavara-kauppojen taloudellisista raporteista. Tilintarkastuskertomuksista etsittiin kohtia, joissa analysoitiin tilinpäätöksen luotettavuutta.

4 Kartoitus päivittäistavara-kauppojen tilinpäätöksistä ja tilintarkastuskertomuksista

4.1 Tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten esittely

Kartoituksen aikana tutustuin SOK-yhtiöiden, Keskon ja Tokmannin tilinpäätöksiin ja tilintarkastuskertomuksiin ajanjaksolta 2020–2022. Tilinpäätöksistä tarkastellaan tuloslaskelmaa, tasetta, omanpääoman muutoslaskelmaa, rahoituslaskelmaa ja liitetietoja.

Kun tarkastellaan tilintarkastuskertomuksia, keskitytään selvittämään, miten tilintarkastajat ovat arvioineet taloudellisten lukujen luotettavuutta. SOK-yhtymän tilintarkastuksen on suorittanut KPMG, Keskon tilintarkastuksen on tehnyt Deloitte ja Tokmannin tarkastuksen on suorittanut PwC.

Tässä luvussa keskitytään kolmen valitun yrityksen tilinpäätöksiin ja tilintarkastuskertomusten tarkasteluun. Tarkastelussa keskitytään pääsääntöisesti niihin seikkoihin, joita on käsitelty viitekehyksessä. Nämä dokumentit antavat keskeisen perustan näiden yritysten taloudellisen tilanteen ymmärtämiselle ja analysoinnille.

Tarkoituksena on syventää ymmärrystä yritysten taloudellisesta raportoinnista ja antaa perusta myöhemmille analyyseille. Lisäksi tämän tarkastelun avulla voidaan valmistautua yhtäläisyyksien ja erojen tunnistamiseen eri yritysten välillä, mikä auttaa saamaan laajemman käsityksen valittujen päivittäistavarakauppojen taloudellisesta raportoinnista.

4.2 SOK-yhtymän tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus

SOK-yhtymän tuloslaskelma on laadittu IFRS-standardin mukaisesti. Tuloslaskelmalla on esitetty kaikki olennaiset kohdat, mitä IFRS-standardin mukaan tulisi esittää. Kuva 1 kuvaa SOK-yhtymän tuloslaskelmaa.

Konsernin tuloslaskelma, IFRS

Milj. €	1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Liikevaihto	7 796,6	7 600,4
Liiketoiminnan muut tuotot	4,1	2,3
Materiaalit ja palvelut	-7 059,7	-6 903,8
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	-282,1	-270,4
Poistot ja arvonalentumiset	-181,0	-178,2
Liiketoiminnan muut kulut	-270,2	-261,5
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	12,0	8,7
Liikevoitto (-tappio)	19,7	-2,6
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	-33,7	-37,0
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (+/-)	2,0	3,2
Tulos ennen veroja	-12,1	-36,5
Tuloverot (+/-)	-6,6	6,2
Tilikauden tulos	-18,6	-30,2
Jakautuminen:		
Emoyhteisön omistajille	-18,6	-30,2
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus	0,0	0,0
	-18,6	-30,2

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. €	1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Tilikauden tulos	-18,6	-30,2
Muut laajan tuloksen erät:		
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi		
Muuntoerot	2,8	-9,7
Kurssierot nettoinvestoinneiksi luokitelluista lainoista ulkomaisiin yksiköihin	0,2	-0,8
Rahavirran suojaukset	1,9	-0,8
Osakkuus- ja yhteisyritysten laajan tuloksen erät	-0,2	0,0
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	4,8	-11,3
Tilikauden laaja tulos	-13,9	-41,5
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:		
Emoyhteisön omistajille	-13,9	-41,5
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus	0,0	0,0
	-13,9	-41,5

Kuva 1. SOK-yhtymän konsernin tuloslaskelma ja laaja tuloslaskelma, IFRS 2021 (SOK-yhtymä 2022).

Kuva 1 esittää konsernin tuotot, kulut, liikevoiton (-tappion), tulos ennen veroja, tilikauden tuloksen sekä tuloksen jakautumisen. Laaja tuloslaskelma kertoo tilikauden tuloksen, muut laajan tuloksen erät luonteensa mukaisesti luokiteltuna sekä tilikauden laajan tuloksen jakautumisen. Vuoden 2021 tuloslaskelmassa ei ole erillistä liitetietosaraketta. Vuoden 2022 tuloslaskelmassa on esitetty liitetietosarake, joka osoittaa, mistä kohtaan liitetietoja eri osiot löytyvät (SOK-yhtymä 2023). On mahdollista, että SOK-yhtymä on ottanut käyttöön liitetietosarakkeen

tarkoituksenaan parantaa tilinpäätöksen avoimuutta ja tietojen yksityiskohtaisuutta.

Liitetietosarake osoittaa, missä osassa liitetietoja on yksityiskohtaisemmin esitetty tuloslaskelman valitut erät. Liitetiedot täydentävät tuloslaskelman tietoja. Tuloslaskelman ”Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut” on esitetty tuloslaskelman mukaan tarkemmin liitetiedossa 3 (SOK-yhtymä 2023).

3. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut

Milj. €	2022	2021
Palkat ja palkkiot	257,1	229,4
Eläkekulut, maksupohjaiset eläkejärjestelyt	47,0	41,5
Muut henkilösivukulut	14,8	11,2
Yhteensä	318,9	282,1
Henkilöstön lukumäärä keskimäärin	2022	2021
Marketkauppa	1 304	1 549
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	1 125	901
Hankinta- ja palvelutoiminta	3 823	3 630
Yhteensä	6 252	6 080

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin on laskettu keskiarvona neljännesvuosien lopun henkilökunnan lukumääristä.

Kuva 2. SOK-yhtymän tilinpäätöksen liitetieto 3. vuodelta 2022 (SOK-yhtymä 2023).

Kuva 2 esittää SOK-yhtymän tilinpäätöksen liitetietoa 3 vuodelta 2022. Kuvasta 2 huomataan, että työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut ovat -318,9 €. Tämä tieto täsmää tuloslaskelman erään työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut. Kuvassa 2 eritellään, mistä työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut ovat muodostuneet. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut muodostuvat palkat ja palkkiot, eläkekulut, maksupohjaiset eläkejärjestelyt sekä muut henkilösivukulut eristä. (SOK-yhtymä 2023.)

Tuloslaskelma on esitetty samalla tavalla vuosina 2020–2022. Ainoa eroavaisuus tuloslaskelman esitystavassa on vuonna 2022 esitetty liitetietosarake, jota ei esitetty aiempina vuosina.

SOK-yhtymän tase on tehty IFRS-standardin mukaisesti. Kuva 3 esittää SOK-yhtymän taseen vuodelta 2020.

Konsernitase, IFRS		
Milj. €	31.12.2020	31.12.2019
VARAT		
Pitkäaikaiset varat		
Aineelliset hyödykkeet	1 500,5	1 338,6
Sijoituskiinteistöt	32,0	22,8
Aineettomat hyödykkeet	99,6	102,9
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	211,7	205,0
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	42,4	73,1
Laskennalliset verosaamiset	29,4	26,8
Pitkäaikaiset varat yhteensä	1 915,6	1 769,2
Lyhytaikaiset varat		
Vaihto-omaisuus	209,8	205,0
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset korottomat saamiset	621,6	601,4
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	37,3	34,0
Rahavarat	131,4	172,6
Lyhytaikaiset varat yhteensä	1 000,1	1 013,1
Varat yhteensä	2 915,7	2 782,3
OMA PÄÄOMA JA VELAT		
Oma pääoma		
Osuuspääoma	172,0	172,0
Sidotut rahastot	15,6	16,4
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	32,9	29,4
Kertyneet voittovarot	390,6	444,5
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä	611,0	662,3
Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus	0,8	0,8
Oma pääoma yhteensä	611,8	663,1
Pitkäaikaiset velat		
Pitkäaikaiset korolliset velat	1 191,2	1 061,1
Pitkäaikaiset korottomat velat	34,9	39,2
Varaukset	6,8	6,4
Laskennalliset verovelat	8,1	10,0
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	1 241,0	1 116,7
Lyhytaikaiset velat		
Lyhytaikaiset korolliset velat	137,6	117,7
Lyhytaikaiset korottomat velat	176,6	157,4
Ostovelat	747,8	726,8
Varaukset	0,8	0,6
Tilikauden verovelka	0,0	0,0
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	1 062,9	1 002,5
Oma pääoma ja velat yhteensä	2 915,7	2 782,3

Kuva 3. SOK-yhtymän konsernitase, IFRS 2020 (SOK-yhtymä 2021).

Kuva 3 esittää taseen pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset varat sekä velat. Taseelta löytyy myös oma pääoma. Tase on esitetty tarkastelu vuosina samalla kaavalla. Ainoa poikkeus on 2022 vuoden tase, johon on lisätty liitetieto sarake, kuten 2022 tuloslaskelmalla.

Oman pääoman muutoslaskelma on laadittu IFRS-standardin mukaisesti. Kuva 4 havainnollistaa SOK-yhtymän konsernin oman pääoman muutoslaskelmaa.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista, IFRS

Mij. €	Emoyhteisön omistajille kuuluva oma pääoma								Oma pääoma yhteensä
	Osuuspääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut sidotut rahastot	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräysvallattomien omistajien osuus	
Oma pääoma									
1.1.2021	172,0	-3,0	18,5	32,9	-23,0	413,6	611,0	0,8	611,8
Tilikauden laaja tulos		1,7			2,8	-18,6	-14,1	0,0	-14,1
Osuusmaksun korot							0,0	0,0	0,0
Kuluksi kirjattavat pilvipalveluiden käyttöönottokustannukset						-4,4	-4,4	0,0	-4,4
Muut muutokset			0,0	3,5		-1,1	2,4	0,0	2,4
31.12.2021	172,0	-1,2	18,5	36,4	-20,2	389,5	595,0	0,8	595,8
1.1.2022	172,0	-1,2	18,5	36,4	-20,2	389,5	595,0	0,8	595,8
Tilikauden laaja tulos		-12,8			6,4	-0,6	-6,9		-6,9
Osuusmaksun korot							0,0		0,0
Kuluksi kirjattavat pilvipalveluiden käyttöönottokustannukset							0,0		0,0
Muut muutokset			0,0	8,5		0,0	8,5	0,1	8,6
31.12.2022	172,0	-14,0	18,5	45,0	-13,8	388,9	596,6	0,9	597,5

Kuva 4. SOK-yhtymän konsernin oman pääoman muutoslaskelma, IFRS 2022 (SOK-yhtymä 2023).

Kuva 4 kertoo tilikauden laajan tuloksen, osuusmaksun korot, kuluksi kirjattavat pilvipalveluiden käyttöönottokustannukset sekä muut muutokset. SOK-yhtymä on myös eritellyt emoyhteisön omistajille kuuluvan oman pääoman sekä määräysvallattomien omistajien osuuden.

Oman pääoman muutoslaskelmat ovat laadittu samalla kaavalla jokaisena tarkasteluvuotena. Poikkeuksena kuluksi kirjattavat pilvipalveluiden käyttöönotto kustannukset, jotka on esitetty ainoastaan vuonna 2022.

Rahavirtalaskelma kuuluu IFRS-standardin mukaisesti esittää tilinpäätöksellä. Kuva 5 kuvastaa SOK-yhtymän rahavirtalaskelmaa.

Konsernin rahavirtalaskelma, IFRS			
Milj. €		1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
LIIKETOIMINTA			
Jatkuvien toimintojen liike-tulos		-2,6	102,2
Oikaisut liike-tulokseen	(A)	171,3	182,1
Käyttöpääoman muutos	(B)	5,6	40,3
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		174,2	304,7
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		-1,2	-34,3
Muut rahoituskulut		0,0	-0,1
Muut rahoitustuotot		0,2	0,3
Saadut osingot liiketoiminnasta		0,0	0,9
Maksetut välittömät verot		1,3	-2,2
Liiketoiminnan rahavirta		174,5	269,3
INVESTOINNIT			
Hankitut tytäryhtiöt vähennettynä hankintahetken rahavaroilla		0,3	0,0
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin		-75,7	-48,5
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin		-18,2	-24,7
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		1,9	1,0
Muiden pitkäaikaisten sijoitusten muutos		30,0	0,0
Saadut osingot investoinneista		3,1	3,3
Investointien rahavirta		-58,5	-69,0
RAHOITUS			
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)		-149,4	-183,8
Maksetut korot		-0,3	-3,0
Saadut korot		2,2	6,6
Maksetut osuuspääoman korot		-13,2	-27,5
Muu oman pääoman muutos		3,5	7,8
Rahoituksen rahavirta		-157,3	-200,0
Rahavarojen nettomuutos, lisäys / vähennys		-41,3	0,3
Rahavarat tilikauden alussa		172,6	172,4
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		0,0	0,0
Rahavarojen nettomuutos, lisäys / vähennys		-41,3	0,3
Rahavarat tilikauden lopussa		131,4	172,6
Oikaisut liikevoittoon	(A)		
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot (-) ja tappiot (+)		-0,8	-1,2
Poistot ja arvonalentumiset		178,2	168,9
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-5,8	-5,6
		171,6	162,1
Käyttöpääoman muutos	(B)		
Liikesaamisten muutos		-20,8	44,0
Vaihto-omaisuuden muutos		-4,8	-44,3
Korottomien velkojen muutos		31,2	40,6
		5,6	40,3

Lyhytaikaisten lainojen laina-aika on lyhyempi kuin 3 kuukautta

Kuva 5. SOK-yhtymän konsernin rahavirtalaskelma, IFRS 2020 (SOK-yhtymä 2021).

Kuvasta 5 voidaan havaita liiketoiminnan rahavirran, investointien rahavirran, rahoituksen rahavirran sekä muut oleelliset tiedot. Liiketoiminta otsikon alta huomaa, että liike-tulokseen on tehty oikaisu ja käyttöpääomaan muutos. Oikaisu ja muutos on esitetty auki rahavirtalaskelman lopussa. Kuvan 5 suluissa olevat kirjaimet A ja B auttavat tilinpäätöksen lukijaa löytämään oikean kohdan. Rahavirtalaskelma on esitetty samalla tavalla myös vuosina 2021 ja 2022.

Liitetiedot ovat moni sivuiset ja kattavat. Tilinpäätöksiin liitetiedoista löytyy ilmoitus IFRS/IAS-standardien noudattamisesta. SOK-yhtymän konsernintilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja

sitä laadittaessa on noudatettu voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. (SOK-yhtymä 2022.)

Liitetiedot täydentävät taloudellisten lukujen esittämiä tietoja, kuten tuloslaskelman ja taseen tietoja. Esimerkiksi vuoden 2022 taseen erän ”Pitkäaikaiset rahoitusvarat” (43,0) löytyy liitetiedosta 15. Tilinpäätöksen liitetiedossa 15 on esitetty, mistä pitkäaikaiset rahoitusvarat muodostuvat. (SOK-yhtymä 2023.)

SOK-yhtymän tilintarkastuskertomus on 2 sivua pitkä ja hyvin muodollinen. Tilintarkastuskertomus ei esitä tarkastuksen yksityiskohtia. Tilintarkastuskertomus koostuu seuraavista osista:

- Tilinpäätöksen tilintarkastus
 - (a) Lausunto
 - (b) Lausunnon perustelut
- Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet
- Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa
- Muu informaatio. (SOK-yhtymä 2023.)

Tilintarkastuskertomukseen kuuluu tilintarkastajien esittämä lausunto tilinpäätöksestä. SOK-yhtymän tilintarkastuskertomuksen lausunnossa todetaan, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista sekä täyttää lakisääteiset vaatimukset. (SOK-yhtymä 2023.)

Tilintarkastuskertomuksella tuodaan esille tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa (ISA 700). SOK-yhtymän tilintarkastuskertomuksessa tilintarkastaja ilmoittaa pyrkivänsä varmistamaan kohtuullisen varmuuden siitä, ettei tilinpäätöksessä ole merkittäviä virheitä tai väärinkäytöksiä, ja sen myötä hän antaa tilintarkastuskertomuksen, joka sisältää oman lausuntonsa. Tämä edellyttää, että tilintarkastaja käyttää ammattitaitoaan ja säilyttää koko tarkastuksen ajan ammatillisen kriittisyytensä. Hän tarkastelee tilinpäätöstä huolellisesti ja kriittisesti, jotta mahdolliset virheet ja väärinkäytökset voidaan havaita ja raportoida asianmukaisesti. (SOK-yhtymä 2023.)

SOK-yhtymän tilintarkastuskertomukset olivat lähes identtiset eri tarkastelu vuosina. Tilintarkastuskertomuksilla olivat samat tekstit, vain päivämäärät ja yksityiskohdat oli muutettu.

4.3 Keskon tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus

Keskon tuloslaskelma on tehty IFRS-standardin mukaisesti. Tuloslaskelmalta löytyy olennaiset tiedot, mitä IFRS-standardin mukaan tulisi esittää. Kuva 6 on esimerkki Keskon 2022 tuloslaskelmasta.

KONSERNITILINPÄÄTÖS (IFRS)

Konsernin tuloslaskelma

Milj. €	Liite	1.1.-31.12. 2022	%	1.1.-31.12. 2021	%
Liikevaihto	2.1	11 809,0	100,0	11 300,2	100,0
Materiaalit ja palvelut	2.3	-10 304,5	-87,3	-9 695,3	-85,8
Varaston muutos		237,0	2,0	43,1	0,4
Liiketoiminnan muut tuotot	2.4	998,7	8,5	957,3	8,5
Henkilöstökulut	2.5	-785,8	-6,6	-764,0	-6,8
Poistot ja arvonalentumiset	3.2 3.3	-169,0	-1,4	-176,8	-1,6
Käyttöoikeusomaisuuserien poistot ja arvonalentumiset	3.4	-322,1	-2,7	-310,3	-2,7
Liiketoiminnan muut kulut	2.5	-670,2	-5,7	-607,2	-5,4
Osuus yhteisyritysten tuloksista		23,5	0,2	28,0	0,2
Liikevoitto		816,5	6,9	775,2	6,9
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot	4.4	13,0	0,1	12,5	0,1
Korkokulut ja muut rahoituskulut	4.4	-2,9	0,0	-8,6	-0,1
Leasingvelkojen korkokulut	4.4	-68,4	-0,6	-71,3	-0,6
Valuuttakurssierot	4.4	-3,5	-0,0	-0,8	-0,0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	4.4	-56,0	-0,5	-68,2	-0,6
Osuus osakkuusyritysten tuloksista		0,6	0,0	5,9	0,1
Tulos ennen veroja		761,1	6,4	712,9	6,3
Tuloverot	2.7	-151,2	-1,3	-141,1	-1,2
Tilikauden tulos		609,9	5,2	571,8	5,1
Tilikauden tuloksen jakautuminen					
Emoyhtiön omistajille		609,9		571,8	
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu osakekohtainen tulos					
Laimentamaton ja laimennettu, konserni yhteensä, €	2.8	1,53		1,44	

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. €	Liite	1.1.-31.12. 2022	1.1.-31.12. 2021
Konsernin tilikauden tulos		609,9	571,8
Erät, joita ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi			
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	2.7 3.7	30,6	40,0
Erät, jotka saetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot	2.7	-41,9	9,8
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten laajan tuloksen eristä	2.7	-0,5	-0,5
Rahavirran suojauksen arvonmuutos	2.7	26,2	11,1
Tilikauden laajan tuloksen erät verojen jälkeen yhteensä		14,3	60,4
Tilikauden laaja tulos		624,2	632,1
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		624,2	632,1

Kuva 6. Keskon konsernitalinpäätös, IFRS 2022 (Kesko 2023).

Kuvasta 6 löytyy liikevaihto, tuotot, kulut, liikevoitto, tulos ennen veroja ja tilikauden tulos. Kesko esittää myös tilikauden jakautumisen emoyhtiön omistajille sekä emoyhtiön kuuluvasta tuloksesta laskettu osakekohtainen tulos on esillä. Konsernin laaja tuloslaskelma esitetään tuloslaskelman lisäksi. Kuvasta 6 voidaan havaita myös laaja tuloslaskelma. Laaja tuloslaskelma kertoo konsernin tilikauden tuloksen, muut tuloksen erät luonteensa mukaisesti luokiteltuna sekä tilikauden tuloksen jakautumisen. Tuloslaskelmalta löytyy myös "Liite"-sarake. Liite numero kertoo, mistä liitteestä löytyy lisätietoa tuloslaskelman erästä.

Kesko esittää myös tuloslaskelmalla tilien prosenttiosuudet liikevaihdosta. Prosenttiosuudet auttavat lukijaa ymmärtämään, kuinka suuri osuus tilien summa on liikevaihdosta.

Vuosien 2020–2022 tuloslaskelmat ovat esitetty samalla kaavalla. Ainoa ero, joka tulee tuloslaskelmilla vastaan, on tilikauden tuloksen jakautuminen. Vuosina 2020 ja 2021 tilikauden tulos on jakautunut sekä emoyhtiön omistajille, että määräysvallattomille omistajille.

Keskon tase on laadittu IFRS-standardin mukaisesti. Kuvat 7 ja 8 havainnollistavat Keskon konsernitasea 2021.

Konsernitase

Milj. €	Liite	31.12.2021	%	31.12.2020	%
VARAT					
Pitkäaikaiset varat					
Aineelliset hyödykkeet	3.2	1 537,6		1 450,8	
Liikearvo	3.3	588,8		572,1	
Aineettomat hyödykkeet	3.3	190,1		205,2	
Käyttöoikeusomaisuuserät	3.4	1 735,0		1 819,0	
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	3.8 5.2	234,6		199,1	
Muut sijoitukset	4.3 4.5	15,5		22,7	
Pitkäaikaiset saamiset	4.3 4.5	72,6		73,8	
Laskennalliset verosaamiset	2.7	1,1		1,5	
Eläkesaamiset	3.7	94,7		89,6	
Pitkäaikaiset varat yhteensä		4 470,1	64,2	4 433,8	66,8
Lyhytaikaiset varat					
Vaihto-omaisuus	3.5	894,3		836,9	
Korolliset saamiset	3.6 4.5	4,1		12,3	
Myyntisaamiset	3.6 4.3 4.5	909,2		776,5	
Tuloverosaamiset	3.6	0,1		1,6	
Muut korottomat saamiset	3.6 4.5	299,9		265,0	
Muut rahoitusvarat	2.9 4.3 4.5	107,9		51,7	
Rahavarat	2.9	279,8		254,3	
Lyhytaikaiset varat yhteensä		2 495,4	35,8	2 198,2	33,1
Myyttävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät		0,5	0,0	9,9	0,1
Varat yhteensä		6 966,0	100,0	6 641,9	100,0

Kuva 7. Keskon konsernitaseen varat 2021 (Kesko 2022).

Milj. €	Liite	31.12.2021	%	31.12.2020	%
OMA PÄÄOMA JA VELAT					
Osakepääoma	4.2	197,3		197,3	
Ylikurssirahasto	4.2	197,8		197,8	
Muut rahastot	4.2	266,9		266,8	
Muuntoerot	4.2	-10,2		-20,0	
Arvonmuutosrahasto	4.2	9,1		-2,0	
Kertyneet voittovarot		1 868,6		1 549,3	
Oma pääoma yhteensä		2 529,5	36,3	2 189,3	33,0
Pitkäaikaiset velat					
Korolliset pitkäaikaiset velat	4.3 4.5 4.6	206,4		408,7	
Leasingvelat	4.5 4.6	1 610,7		1 712,3	
Korottomat pitkäaikaiset velat	4.3 4.5	24,8		29,5	
Laskennalliset verovelat	2.7	37,9		16,4	
Eläkevelvoitteet		0,4		0,4	
Varaukset	3.9	15,4		20,3	
Pitkäaikaiset velat yhteensä		1 895,6	27,2	2 187,7	32,9
Lyhytaikaiset velat					
Korolliset lyhytaikaiset velat	4.3 4.5 4.6	160,1		182,6	
Leasingvelat	4.5 4.6	317,9		312,7	
Ostovelat	4.3 4.5	1 332,6		1 091,3	
Muut korottomat velat	4.3 4.5	232,3		218,1	
Tuloverovelat	4.5	28,9		35,2	
Siirtovelat	4.3 4.5	454,8		405,1	
Varaukset	3.9	14,3		17,7	
Lyhytaikaiset velat yhteensä		2 540,9	36,5	2 262,6	34,1
Myytäväänä oleviksi luokiteltuihin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat		-	-	2,3	0,0
Velat yhteensä		4 436,5	63,7	4 452,6	67,0
Oma pääoma ja velat yhteensä		6 966,0	100,0	6 641,9	100,0

Kuva 8. Keskon konsernitaseen velat ja omapääoma 2021 (Kesko 2022).

Kuvat 7 ja 8 esittävät pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset varat sekä velat. Kuvassa 8 löytyy näiden lisäksi myös oma pääoma. Kuten tuloslaskelmalla, myös taseella on esitetty prosentti määräiset osuudet pitkäaikaisista ja lyhytaikaisista varoista ja veloista. Kuvassa 7 ja 8 esitetään myös ”Liite”-sarake. Keskon tase on esitetty tarkasteluvuosina samalla kaavalla.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista on tehty IFRS-standardin mukaisesti. Kuva 9 havainnollistaa Keskon vuoden 2020 oman pääoman muutoslaskelmaa.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Emoyhtiön omistajille kuuluva pääoma									
Milj. €	Osaakepääoma	Rahastot	Muuntoerot	Arvonmuutos- rahasto	Omat osakkeet	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2020	197,3	464,8	-21,3	0,6	-35,4	1 419,8	2 025,8	115,0	2 140,8
Osaakeperusteiset maksut					4,0			4,0	4,0
Osingonjako						-249,9	-249,9		-249,9
Osaakepääoman korotus								1,2	1,2
Tytäryhtiöiden myynti		0,0				-21,2	-21,3	-4,1	-25,4
Kesko Senukain yhdistelytavan muutos		-0,1					-0,1	-109,9	-110,0
Muut muutokset						-1,9	-1,9		-1,9
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		-0,2			4,0	-273,0	-269,2	-112,8	-382,0
Laajan tuloksen erät									
Täikauden tulos						433,4	433,4	2,0	435,3
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot						1,0	1,0		1,0
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot			1,3			0,1	1,4	-4,1	-2,8
Rahavirran suojausarvonmuutos				-3,3			-3,3		-3,3
Muut erät						-0,3	-0,3		-0,3
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot				0,7		-0,2	0,5		0,5
Täikauden laaja tulos yhteensä			1,3	-2,7		434,0	432,6	-2,2	430,5
Oma pääoma 31.12.2020	197,3	464,7	-20,0	-2,0	-31,4	1 580,7	2 189,3	0,0	2 189,3

Emoyhtiön omistajille kuuluva pääoma									
Milj. €	Osaakepääoma	Rahastot	Muuntoerot	Arvonmuutos- rahasto	Omat osakkeet	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2019	197,3	464,7	-23,7	1,7	-36,9	1 311,0	1 914,0	107,0	2 021,1
Osaakeperusteiset maksut					1,5			1,5	1,5
Osingonjako						-231,9	-231,9	-6,2	-238,2
Osaakepääoman korotus								6,4	6,4
Muut muutokset		0,1				5,4	5,5	0,4	5,9
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		0,1			1,5	-226,5	-224,9	0,6	-224,3
Laajan tuloksen erät									
Täikauden tulos, jatkuvat toiminnot						327,6	327,6	6,0	333,6
Täikauden tulos, lopetetut toiminnot						11,6	11,6		11,6
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot						-4,5	-4,5		-4,5
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot			2,4			0,0	2,4	1,4	3,8
Rahavirran suojausarvonmuutos				-1,3			-1,3		-1,3
Muut erät						-0,3	-0,3		-0,3
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot				0,3		0,9	1,2		1,2
Täikauden laaja tulos yhteensä			2,4	-1,0		335,3	336,7	7,4	344,1
Oma pääoma 31.12.2019	197,3	464,8	-21,3	0,6	-35,4	1 419,8	2 025,8	115,0	2 140,8

Lisätietoja osakepääomasta ja rahastoista on esitetty liitetiedossa 4.2, muista laajan tuloksen eristä liitetiedossa 2.10 ja osakepalkkiojärjestelmistä liitetiedossa 5.4.

Kuva 9. Keskon laskelma konsernin oman pääoman muutoksista 2020 (Kesko 2021).

Kuvasta 9 voidaan havaita tilikauden tuloslaskelman osoittaman voiton sekä kaikki sellaiset erät, jotka on kirjattu omaan pääomaan. Kuva 9 esittää myös emoyhtiön omistajille kuuluvan pääoman ja määräysvallattomien omistajien osuuden.

Oman pääoman muutoslaskelmat on laadittu pääosin samalla tavalla myös vuosina 2021 ja 2022. Vuosina 2021 ja 2022 ei ole tehty erittelyä emoyhtiön omistajille kuuluvasta pääomasta ja määräysvallattomien omistajien osuudesta.

Keskon rahavirtalaskelma on tehty IFRS-standardin mukaisesti. Kuva 10 esittää Kesko-konsernin rahavirtalaskelmaa 2021.

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. €	Liite	1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Liiketoiminnan rahavirta			
Tulos ennen veroja		712,9	527,6
Oikaisut			
Suunnitelman mukaiset poistot		171,4	170,2
Käyttöoikeusomaisuuserien poistot ja arvonalentumiset		310,3	325,8
Rahoitustuotot ja -kulut		-3,1	3,5
Leasingvelkojen korkokulut		71,3	83,3
Muut oikaisut	2,9	9,0	-54,3
		558,8	528,6
Käyttöpääoman muutos			
Lyhytaikaisten korottomien saamisten lisäys (-)/vähennys (+)		-146,8	-64,3
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)		-53,2	5,5
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)		283,7	287,9
		83,7	229,1
Maksetut korot ja muut rahoituskulut			
Maksetut korot leasingveloista		-7,0	-7,7
Saadut korot		-71,3	-83,3
Saadut osingot		10,5	9,1
Saadut osingot osakkuus- ja yhteisyrityksiltä		1,6	0,7
Maksetut verot		-	2,5
		-137,2	-54,0
Liiketoiminnan nettorahavirta, yhteensä		1 152,0	1 152,4

Milj. €	Liite	1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Investointien rahavirta			
Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	3.1	-13,2	-155,7
Investoinnit pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltäviin sijoituksiin	2.9	-0,1	-
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	2.9	-239,4	-203,9
Tytäryhtiöiden ja liiketoimintojen luovutustulot vähennettynä luovutushetken rahavaroilla		2,8	19,6
Kesko Senukain yhdistelytavan muutos	3.1	-	-92,7
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävien sijoitusten luovutustulot		-	5,7
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		13,3	10,6
Muiden sijoitusten luovutustulot		0,1	0,1
Lainasaamisten ja muiden rahoitusvarojen lisäys (-)/vähennys (+)		-55,9	-4,9
Investointien nettorahavirta, yhteensä		-292,3	-421,3
Rahoituksen rahavirta			
Korollisten velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	2.9	-223,4	18,9
Leasingvelkojen lyhennykset	2.9	-323,2	-363,3
Korollisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	2.9	10,7	-0,9
Maksetut osingot		-297,8	-249,9
Muut erät		-0,7	-4,7
Rahoituksen nettorahavirta, yhteensä		-834,4	-600,0
Rahavarojen muutos			
		25,2	131,2
Rahavarat 1.1.	2.9	254,3	124,4
Muuntoero-oikaisu ja arvomuutos		0,2	-1,2
Rahavarat 31.12.	2.9	279,8	254,3

Kuva 10. Keskon konsernin rahavirtalaskelma 2021 (Kesko 2022).

Kuva 10 tuo esille liiketoiminnan rahavirran, liiketoiminnan nettorahavirran, investointien rahavirran, rahoituksen rahavirran sekä rahavarojen muutos. Kuvassa 10 on myös esillä ”Liite”-sarake. Rahavirtalaskelma on esitetty samalla tavalla myös vuosina 2020 ja 2022.

Liitetiedot sisältävät monta sivua ja ovat hyvin kattavat. Tilinpäätöksen liitetiedoista löytyy ilmoitus IFRS/IAS-standardien noudattamisesta. Keskon konsernintilinpäätös on rakennettu noudattamaan kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (IFRS). Tämä tarkoittaa, että tilinpäätös on laadittu noudattamaan voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä niihin liittyviä tulkintoja (SIC- ja IFRIC-tulkintoja). Tällä tavoin varmistetaan, että tilinpäätös on kansainvälisesti vertailukelpoinen ja vastaa korkeita laatustandardeja. (Kesko 2023.)

Keskon liitetiedot täydentävät taloudellisten lukujen esittämiä tietoja. Esimerkiksi vuoden 2021 osakekohtainen tulos on esitetty liitteessä 2.8. Kuvassa 11 nähdään liitetieto 2.8 vuoden 2021 tilinpäätökseltä.

2.8 Osakekohtainen tulos

Laadintaperiaatteet

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus.

Kesko Oyj:n varsinainen yhtiökokous päätti maksuttomasta osakeannista 28.4.2020 siten, että kutakin A-osaketta kohti annettiin kolme (3) uutta A-osaketta ja kutakin B-osaketta kohti annettiin kolme (3) uutta B-osaketta. Osakekohtainen tulos on laskettu maksuttoman osakeannin (split) jälkeisellä osakkeiden lukumäärällä. Vertailukauden osakekohtainen tulos on oikaistu vastaamaan maksuttoman osakeannin jälkeistä osakemäärää.

	2021	2020
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos, milj. €	571,8	433,4
Osakkeiden lukumäärä		
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	397 032 704	396 661 394
Laimennettu ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	397 032 704	396 661 394
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu osakekohtainen tulos		
Laimentamaton ja laimennettu, konserni yhteensä, €	1,44	1,09

Kuva 11. Keskon liitetieto 2.8, 2021 (Kesko 2022).

Kuvassa 11 on esitetty osakekohtaisen tuloksen laadintaperiaatteet tuotu esille, mistä osakekohtainen tulos muodostuu. Kuvan 11 erä ”Laimentamaton ja laimennettu, konserni yhteensä, €” 1,44 täsmää vuoden 2021 tuloslaskelman erään ”Laimentamaton ja laimennettu, konserni yhteensä, €”. Näin liitetieto täydentää tuloslaskelman tietoja. Liitetiedoissa on lähes samat asiat tuotu esille jokaisena tarkasteluvuotena.

Keskon tilintarkastuskertomus on 5 sivua pitkä ja siinä on kerrottu yksityiskoh-
taisempaa tietoa tilintarkastuksesta, kuin SOK-yhtymän tilintarkastuskertomuk-
sella. Tilintarkastuskertomus koostuu seuraavista osista:

- Tilinpäätöksen tilintarkastus
 - (a) Lausunto
 - (b) Lausunnon perustelut
- Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat
- Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet
- Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa
- Muut raportointivelvoitteet
 - (a) Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot
 - (b) Muu informaatio
 - (c) Muut lausunnot (Kesko 2023.)

Keskon tilintarkastuskertomuksen lausunnossa ilmoitetaan, että yrityksen tilin-
päätös tarjoaa tarkan ja kattavan kuvan sen taloudellisesta tilanteesta. Tämän
lisäksi tilinpäätös täyttää lakisääteiset vaatimukset. (Kesko 2023.)

4.4 Tokmannin tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus

Tokmannin tuloslaskelma on laadittu IFRS-standardin mukaisesti. Tuloslaskelmalta löytyy tiedot, mitä IFRS-standardin mukaan tulisi esittää. Kuva 13 on esimerkki vuoden 2020 tuloslaskelmasta.

Konsernin tuloslaskelma

Tuhatta euroa	Liite	1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
LIKEVAIHTO	2.2	1 073 153	944 276
Liiketoiminnan muut tuotot	2.2	4 117	4 251
Materiaalit ja palvelut	2.3	-702 241	-619 079
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	2.6	-122 150	-113 986
Poistot	2.5	-64 642	-61 171
Liiketoiminnan muut kulut	2.4	-89 310	-84 912
Osuus yhteisyritysten tuloksesta	3.9	6	5
LIKEVOITTO		98 934	69 386
Rahoitustuotot	2.7	31	22
Rahoituskulut	2.7	-10 042	-10 476
TULOS ENNEN VEROJA		88 923	58 932
Tuloverot	2.8	-17 743	-11 806
TILIKAUDEN TULOS		71 180	47 126
Tilikauden tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		71 180	47 126

Konsernin laaja tuloslaskelma

Tuhatta euroa	1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
Tilikauden tulos	71 180	47 126
Muut laajan tuloksen erät		
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi		
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot	-7	2
Tilikauden muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen yhteensä	-7	2
Tilikauden laaja tulos	71 173	47 128
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen		
Emoyhtiön omistajille	71 173	47 128
Osakekohtainen tulos		
Emoyhtiön omistajille	71 180	47 126
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo kauden aikana (1 000 kpl)	58 825	58 869
Laimennettu osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo kauden aikana (1 000 kpl)	58 850	58 869
Laimentamaton osakekohtainen tulos (euroa/osake)	1,21	0,80
Laimennettu osakekohtainen tulos (euroa/osake)	1,21	0,80

Kuva 13. Tokmannin konsernin tuloslaskelma 2020 (Tokmanni 2021).

Kuvasta 13 löytyy liikevaihto, tuotot, kulut, liikevoitto, tulos ennen veroja ja tilikauden tulos. Tilikauden tuloksen jakautuminen esitetään tuloslaskelman yhteydessä. Kuvassa 13 nähdään myös konsernin laaja tuloslaskelma, joka näyttää tilikauden tuloksen, muut laajan tuloksen erät, tilikauden muut laajan tuloksen

erät verojen jälkeen, tilikauden laaja tulos sekä tilikauden laajan tuloksen jakautuminen. Kuvasta 13 löytyy "Liite"-sarake, joka havainnoi, mistä liitetietojen liitteestä löytyy lisätietoa. Kuvassa 13 yhteydessä on myös esitetty osakekohtainen tulos omana otsikkonaan.

Vuosien 2021 ja 2022 tuloslaskelmat on esitetty samalla kaavalla. Ainoa ero tuloslaskelmien välillä on vuoden 2020 tuloslaskelma, jossa vertailuvuoden lukuihin on tehty oikaisuja.

Tokmannin tase on laadittu IFRS-standardin mukaisesti. Kuva 14 havainnollistaa vuoden 2021 tasetta.

Konsernitase

Tuhatta euroa	Liite	31.12.2021	31.12.2020	1.1.2020
			Oikaistu	Oikaistu
VARAT				
PITKÄAIKAISET VARAT				
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	3.1	303 904	312 418	315 036 *
Liikearvo	3.2	136 216	135 816	135 016
Muut aineettomat hyödykkeet	3.2	4 690	4 709	5 617
Pitkäaikaiset saamiset	3.5	2 133	2 580	2 619
Osuudet yhteisyrityksissä	3.9	98	29	21
Muut pitkäaikaiset rahoitusvarat	3.5	219	197	147
Laskennalliset verosaamiset	2.8	1 373	2 493	2 327 *
PITKÄAIKAISET VARAT YHTEENSÄ		448 633	458 243	460 784
LYHYTAIKAISET VARAT				
Vaihto-omaisuus	3.3	263 611	222 434	220 014 *
Myyntisaamiset ja muut saamiset	3.4	23 002	20 860	17 945
Tuloverosaamiset	3.4	49	-	786
Rahavarat	3.8	81 253	78 080	29 129
LYHYTAIKAISET VARAT YHTEENSÄ		367 914	321 374	267 874
VARAT YHTEENSÄ		816 548	779 617	728 658
OMA PÄÄOMA JA VELAT				
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma				
Osakepääoma	4.1	80	80	80
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	4.1	109 902	109 902	109 902
Omat osakkeet	4.1	-2 045	-2 220	-
Muuntoerot		13	11	17
Kertyneet voittovarot		136 703	108 590	72 437 *
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		244 652	216 362	182 436
PITKÄAIKAISET VELAT				
Pitkäaikaiset korolliset velat	4.2	339 708	254 423	359 053 *
Pitkäaikaiset korottomat velat	3.7	5 317	5 903	6 307
PITKÄAIKAISET VELAT YHTEENSÄ		345 024	260 326	365 360
LYHYTAIKAISET VELAT				
Lyhytaikaiset korolliset velat	4.2	55 911	152 026	50 204 *
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	3.6	164 525	140 988	126 919
Tuloverovelat	3.6	6 435	9 914	3 739
LYHYTAIKAISET VELAT YHTEENSÄ		226 871	302 928	180 862
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		816 548	779 617	728 658

* Vertailuvuoden 2020 lukuja on oikaistu aikaisempiin tilikausiin kohdistuneen korjauksen seurauksena. Lisätietoja oikaisusta löytyy tämän tilinpäätöksen liitteestä 1.7.

Kuva 14. Tokmannin konsernitase 2021 (Tokmanni Group 2022).

Kuvassa 14 on esitetty pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset varat sekä velat. Näiden lisäksi kuvasta 14 löytyy oma pääoma. Kuten tuloslaskelmalla, myös kuvassa 14 on esitetty "Liite"-sarake. Vuoden 2021 taseelta huomaa vertailulukujen oikaisut. Kuvassa 14 nähdään, että oikaistut erät on merkitty *-merkillä ja taseen alle on kirjoitettu asiallinen huomio oikaisusta. Tokmannin tase on esitetty samalla tavalla vuosina 2020–2022. Poikkeuksena vuoden 2021 tilinpäätöksen oikaisut vertailutietoihin.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista on tehty IFRS-standardin mukaisesti. Kuva 15 havainnollistaa vuoden 2022 oman pääoman muutoslaskelmasta.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Tuhatta euroa	Liite	Osake- pääoma	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Omat osakkeet	Muunto- erot	Kertyneet voittovarot	Emoyhtiön omistajat yhteensä	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2022	4.1	80	109 902	-2 045	13	136 703	244 652	244 652
Laaja tulos								
Tilikauden tulos						58 693	58 693	58 693
Muuntoerot					-5		-5	-5
Muut laajan tuloksen erät yhteensä					-5		-5	-5
Tilikauden laaja tulos yhteensä					-5	58 693	58 688	58 688
Osingonjako						-56 470	-56 470	-56 470
Omien osakkeiden luovutus				1 226		-1 226	-	-
Johdon kannustinjärjestelmä						89	89	89
Oma pääoma 31.12.2022		80	109 902	-819	7	137 789	246 959	246 959

Tuhatta euroa	Liite	Osake- pääoma	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Omat osakkeet	Muunto- erot	Kertyneet voittovarot	Emoyhtiön omistajat yhteensä	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2021	4.1	80	109 902	-2 220	11	108 590	216 362	216 362
Laaja tulos								
Tilikauden tulos						77 953	77 953	77 953
Muuntoerot					2		2	2
Muut laajan tuloksen erät yhteensä					2		2	2
Tilikauden laaja tulos yhteensä					2	77 953	77 955	77 955
Osingonjako						-49 973	-49 973	-49 973
Omien osakkeiden luovutus				175		-175	-	-
Johdon kannustinjärjestelmä						303	303	303
Muu muutos						5	5	5
Oma pääoma 31.12.2021		80	109 902	-2 045	13	136 703	244 652	244 652

Kuva 15. Tokmannin laskelma oman pääoman muutoksista 2022 (Tokmanni Group 2023).

Kuva 15 kertoo laajan tuloksen, muut laajan tuloksen erät ja oma pääoman. Oman pääoman muutoslaskelmat on tehty pääosin samalla tavalla myös vuosina 2020 ja 2021. Poikkeuksena on pari oikaisua vuonna 2020 vertailulukuihin sekä IFRS 16:n käyttöönotosta johtuva oikaisu vuoden 2020 tilinpäätöksellä.

Rahavirta laskelma on laadittu IFRS-standardin mukaisesti. Kuva 16 näyttää konsernin rahavirtalaskelman vuodelta 2020.

Konsernin rahavirtalaskelma

Tuhatta euroa	Liite	1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
Liiketoiminnan rahavirrat			
Tilikauden tulos		71 180	47 126
Oikaisut			
Poistot	2.5	64 642	61 171
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot		-2	87
Rahoitustuotot ja -kulut	2.7	10 011	10 454
Tuloverot	2.8	17 743	11 806
Muut oikaisut		423	277
Käyttöpääoman muutokset			
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys / vähennys		-2 776	-1 788
Vaihto-omaisuuden lisäys / vähennys		-2 167	-28 875
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys / vähennys		13 218	4 373
Maksetut korot liiketoiminnasta		-9 524	-10 093
Muut rahoituserät liiketoiminnasta		-424	-149
Maksetut verot liiketoiminnasta		-11 261	-10 367
Liiketoiminnan nettorahavirta		151 063	84 021
Investointien rahavirrat			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-12 872	-15 497
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		39	69
Myönnetyt lainat		-487	-254
Lainasaamisten takaisinmaksut			85
Investointien nettorahavirta		-13 320	-15 596
Rahoituksen rahavirrat			
Omien osakkeiden hankkiminen		-2 220	
Vuokrasopimusten takaisinmaksut	3.1	-50 081	-47 730
Maksetut osingot		-36 495	-29 434
Rahoituksen nettorahavirta		-88 796	-77 164
Rahavarojen muutos			
Valuuttakurssien muutosten vaikutus			
Rahavarat tilikauden alussa		29 129	37 868
Rahavarat yritysjärjestelyt		-4	
Rahavarat tilikauden lopussa		78 080	29 129

Kuva 16. Tokmannin rahavirtalaskelma 2020 (Tokmanni Group 2021).

Kuvassa 16 esitetään liiketoiminnan rahavirran, liiketoiminnan nettorahavirran, investointien rahavirran ja rahoituksen rahavirran. Tämän lisäksi nähdään rahavarojen muutos. Kuvassa 16 on myös ”Liite”-sarake. Rahavirtalaskelma on esitetty samalla tavalla myös muina tarkasteluvuosina.

Liitetiedot ovat moni sivuiset ja sisältää kattavasti informaatiota. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on ilmoitus tilinpäätöksen laatimisperustasta. Tokmannin tilinpäätös on rakennettu noudattaen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (IFRS). Tilinpäätöstä laadittaessa on otettu huomioon voimassa olevat IAS- ja IFRS-standardeja sekä niihin liittyviä tulkintoja (SIC- ja IFRIC-tulkintoja). Tämä varmistaa,

että tilinpäätös täyttää kansainväliset laatuvaatimukset ja standardit (Tokmanni Group 2021.)

Tokmannin liitetiedot antavat lisätietoa taloudellisten lukujen esittämiin tietoihin. Esimerkiksi vuoden 2021 tilinpäätöksen liitetiedoissa 1.7 esitetään aikaisempia tilikausia koskevat korjaukset. Liitetieto 1.7 antaa lisätietoa vuoden 2020 oikaisuista, jotka ovat vaikuttaneet tilinpäätöksen tuloslaskelmaan ja taseeseen. (Tokmanni Group 2022.) Liitetiedot antavat arvokasta lisätietoa tilinpäätöksellä esitettäviin lukuihin. Liitetiedot olivat kattavat jokaisena vuonna ajanjaksolla 2020–2022.

Tokmannin tilintarkastuskertomukset olivat 6–7 sivua pitkät. Tokmannin tilintarkastuskertomus koostuu seuraavista osioista:

- Tilinpäätöksen tilintarkastus
 - (a) Lausunto
 - (b) Lausunnon perustelut
- Tarkastuksen yleinen lähestymistapa
- Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat
- Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet
- Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa
- Muut raportointivelvoitteet
 - (a) Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot
 - (b) Muu informaatio. (Tokmanni Group 2023.)

Tokmannin tilintarkastuskertomuksen lausunnossa ilmoitetaan, että yrityksen tilinpäätös tarjoaa tarkan ja riittävän kuvan sen taloudellisesta tilanteesta. Kertomuksella käy myös ilmi, että Tokmanni täyttää lakisääteiset vaatimukset. (Tokmanni Group 2023.)

Tilintarkastuskertomuksella kerrotaan tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa (ISA 700). Tokmannin tilintarkastajan vastuulla tilinpäätöksen tarkastuksessa on varmistaa, kohtuullisella varmuudella, ettei tilinpäätöksessä ole merkittäviä virheitä tai väärinkäytöksiä. Tämän lisäksi

tilintarkastajan tulee toimittaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää oman lausuntonsa. Hyvän tilintarkastustavan mukaisesti tilintarkastajan odotetaan käyttävän ammatillista harkintaa ja säilyttävän ammatillisen skeptisyytensä koko tilintarkastusprosessin ajan. Tämä varmistaa tarkastuksen tehokkuuden ja luotettavuuden. (Tokmanni Group 2023.)

Tilintarkastuskertomuksella tuodaan esille myös tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat (ISA 701). Kuva 17 esittää Tokmannin tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätöksen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Otamme kaikissa tilintarkastuksissamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolloja. Tähän sisältyy arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

Konsernitiilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Liikearvon arvostus

Katso konsernin tilinpäätöksen liitetieto 1 Konsernitiilinpäätöksen laadintaperiaatteet ja liitetieto 3.2 Aineettomat hyödykkeet

Konsernitaseeseen sisältyvän liikearvon määrä on 136,2 (136,2) miljoonaa euroa.

Konserni testaa liikearvoa mahdollisten arvonalennusten varalta vuosittain ja lisäksi aina, kun on viitteitä arvonalennuksesta. Testausta varten kerrytettävissä olevan rahamäärän arviointiin edellyttää johdolta harkintaa. Merkittävimpiä oletuksia liikearvon arvonalentumistestauksessa ovat tulevaisuuden liikevoittotaso ja käytetty diskonttauskorko (WACC).

Liikearvon arvostus on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka johtuen tase-erän koosta ja johdon harkintaan perustuvasta arvionvaraisuudesta arvonalentumistestauksessa.

Olemme käyneet läpi konsernin johdon liikearvon arvonalentumistestauslaskelmat. Osana tarkastusta olemme muun muassa:

- Verranneet laskelmissa käytettyjä tulevaisuuden kassavirtoja Tokmanni Group Oyj:n hallituksen hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin.
- Arvioineet käytettyä laskentamallia, keskustelleet merkittävimmistä rahavirtojen arvioimisessa käytetyistä oletuksista sekä arvioineet ja verranneet niitä käytettävissä olevaan konsernin sisäiseen ja ulkoiseen informaatioon.
- Käyneet läpi ja arvioineet diskonttauskoron (WACC) määrittämisen perusteet ja matemaattisen oikeellisuuden
- Testanneet arvonalentumislaskelmien matemaattisen oikeellisuuden
- Arvioineet liitetietojen asianmukaisuutta ja riittävyyttä

Vaihto-omaisuus

Katso konsernitiilinpäätöksen liitetieto 1 Konsernitiilinpäätöksen laadintaperiaatteet ja liitetieto 3.3 Vaihto-omaisuus

Konsernin taseeseen sisältyvä vaihto-omaisuuden määrä on 281,3 (263,6) miljoonaa euroa.

Vaihto-omaisuus arvostetaan tilinpäätöksessä hankintamenoon tai sitä alhaisempaan nettorealisointiarvoon. Hankintameno on määritetty painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen. Hankintameno sisältää hankinnasta aiheutuneet välittömät menot, joista on vähennetty ostohyvitykset.

Yhtiö arvioi säännöllisesti tuotteiden kiertoaikoja ja hitaimmin kiertävistä tuotteista kirjataan arvonalentuminen. Vaihto-omaisuuden arvostukseen ja arvonalentumisiin liittyy johdon harkintaa.

Vaihto-omaisuus on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka johtuen tase-erän koosta, myymäläverkoston laajuudesta ja arvostukseen liittyvästä arvionvaraisuudesta.

Osana tarkastusta olemme muun muassa:

- Osallistuneet konsernin inventaareihin valituissa myymälöissä sekä keskusvarastossa ja testanneet yhtiön inventointikontrollia.
- Tarkastaneet yhtiön tekemän vaihto-omaisuustäsmäytyksen.
- Testanneet vaihto-omaisuuden hinnoittelun oikeellisuutta data-analyysin avulla.
- Käyneet läpi yhtiön arvonalennuslaskelmia ja testanneet otannalla laskelmien lähdetietoja sekä tehneet uudelleenlaskentaa matemaattisen oikeellisuuden varmistamiseksi.
- Arvioineet liitetietojen asianmukaisuutta ja riittävyyttä.

Emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole sellaisia tilintarkastuksen kannalta keskeisiä seikkoja, joista olisi viestittävä kertomuksessamme.

Konsernitiilinpäätöksen tai emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettuja merkittäviä olennaisen virheellisuuden riskejä.

Kuva 17. Tokmannin tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat (Tokmanni Group 2023).

Kuvasta 17 voidaan huomata, että tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat liikearvon arvostus sekä vaihto-omaisuus. Tämän lisäksi kuvassa 17 kerrotaan, mitä ovat tehneet näiden eteen tarkastuksen aikana. Tilintarkastajat ovat esimerkiksi osallistuneet konsernin inventaareihin valituissa myymälöissä sekä keskusvarastossa ja testanneet yhtiön inventointikontrollia.

Tokmannin tilintarkastuskertomukset olivat lähes identtisiä vuosina 2020–2022. Tilintarkastuskertomuksilla oli samat tekstit, vain päivämääriä ja yksityiskohtia oli muutettu.

5 Yhteenveto valittujen päivittäistavarakauppojen tilinpäätöksistä ja tilintarkastuskertomuksista

5.1 Vertaileva analyysi

5.1.1 Tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten vertaileva analyysi

Tässä osiossa suoritetaan vertaileva analyysi valittujen yritysten tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten välillä. Aikaisemmassa osuudessa tarkasteltiin yksittäistä yritystä ja seuraavaksi vertaillaan päivittäistavarakauppojen taloudellista raportointia keskenään.

Tämä analyysi on olennainen osa työtä, jotta voidaan ymmärtää päivittäistavarakauppojen taloudellisen raportoinnin käytäntöjä laajemmin. Tarkastelussa keskitytään siihen, miten eri yritykset lähestyvät taloudellisen informaation esittämistä ja mitä keskeisiä eroavaisuuksia näiden yritysten dokumenttien välillä esiintyy.

5.1.2 Tilinpäätös

Yritysten tilinpäätökset on laadittu kirjanpitolain mukaisesti ja tilinpäätökset noudattivat kansainvälisiä tilinpäätösstandardia IFRS-standardia (international Financial Reporting Standards). Tilinpäätökset on esitetty samalla kaavalla taloudellisten lukujen osalta. SOK-yhtymä, Tokmanni ja Kesko ovat esittäneet

tilinpäätöksellä tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, taseen, oman pääoman muutoslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Tuloslaskelma ja tase on kirjattu samalla tavalla kaikissa yrityksissä vuosina 2020–2022. Tuloslaskelma esittää mistä tulos koostuu ja tase antaa kokonaiskuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta tietyinä ajankohtana. Jokainen yritys on esittänyt sekä tuloslaskelman että laajan tuloslaskelman.

SOK-yhtymä, Kesko ja Tokmanni olivat laatineet tuloslaskelman ja laajan tuloslaskelman samalla kaavalla, eivätkä tuloslaskelmat eronneet muodollisesti toisistaan paljoakaan. Keskon tuloslaskelmalla on esitetty prosentti osuudet jokaisena vuonna. Prosenttiosuudet tuovat tuloslaskelmaan lisäarvoa ja auttavat lukijaa hahmottamaan paremmin lukujen merkitystä.

Tokmannin tilinpäätöksessä vuonna 2021 on tehty oikaisu vertailuvuoden 2020 lukuihin. Nämä oikaisut ovat vaikuttaneet tuloslaskelmaan, taseeseen, oman pääoman muutoslaskelmaan, rahavirtalaskelmaan ja liitetietoihin.

Tokmanni on lisännyt tilinpäätökselle tuloslaskelman yhteyteen erillisen osan, jossa käsitellään osakekohtaista tulosta. Osakekohtainen tulos on esitetty erikseen jokaisena tarkasteluvuonna Tokmannin tuloslaskelman yhteydessä.

Tase on jaettu IFRS-standardin mukaisesti pitkä aikaisiin ja lyhyt aikaisiin varoihin sekä velkoihin. Keskon taseessa on esitetty jokaisena vuonna myös prosenttiosuudet, jotka kuvastavat pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten varojen osuutta kokonaisista varoista. Nämä prosenttiosuudet ovat esitetty myös velkojen osalta. SOK-yhtymä ja Tokmanni eivät ole liittäneet tuloslaskelmaan tai taseeseen prosenttiosuuksia. Prosenttiosuudet auttavat hahmottamaan, kuinka suuri osa varoista ja veloista jakautuu pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin.

Pääoman muutoslaskelmalla on huomioitu tuloslaskelman osoittama voitto tai tappio, tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutosten ja perustavaa laatua olevien virheiden vaikutus, omistajien väliset pääomasiirrot ja voitonjako sekä ker-tyneistä voittovaroista tapahtuneet muutokset ja täsmäytykset. Tarkasteltavat

yrietykset ovat raportoineet oman pääomanmuutoslaskelman kirjanpitolakien mukaisesti. SOK-yhtymän tilinpäätöksillä on selkeästi eritelty emoyhteisön omistajille kuuluvat pääoma sekä määräysvallattomien pääoman osuus. Sama erittely löytyi myös Keskon 2020 oman pääoman muutoslaskelmalta, mutta vuodesta 2021 lähtien tätä erittelyä ei ole Keskon tilinpäätöksellä tehty.

Yritysten rahoituslaskelmilta löytyvät liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirrät ja rahoituksen rahavirrät, kuten IFRS-standardissa vaaditaan. Kaikkien yritysten rahavirtalaskelma on laadittu samalla tavalla. SOK-yhtiöt olivat maininneet rahavirtalaskelman yhteydessä, että lyhytaikaisten lainojen laina-aika on lyhyempi kuin 3 kuukautta (SOK-yhtymä 2021). Tällaista tietoa ei kuitenkaan ollut muiden yritysten rahoitusvirtalaskelman yhteydessä.

Kaikkien yhtiöiden liitetiedot ovat kattavat ja liitetiedoista löytyvät oleelliset tiedot. Liitetiedot erosivat joiltakin osin yritysten välillä, esimerkiksi SOK-yhtiöiden liitetietojen laadintaperiaatteiden osuus on vuonna 2022 7 sivua pitkä, kun taas Keskolla ja Tokmannilla 1–2 sivua. Liitetiedot täydensivät tilinpäätöksen taloudellisten lukujen taustaa. Yritysten liitetiedoista löytyivät kaikki seikat, mitä kirjanpitolaissa vaaditaan.

5.1.3 Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastuskertomuksien pituus vaihteli kahdesta sivusta seitsemään sivuun. SOK-yhtiöiden tilintarkastuskertomukset olivat 2 sivua pitkä, Keskon tilintarkastuskertomukset oli 5 sivua pitkä ja Tokmannin tilintarkastuskertomukset olivat 6–7 sivua pitkä. Tilintarkastuskertomukset olivat kaikilla yrityksillä samat kuin edellisvuoden tilintarkastuskertomuksella. Ainoastaan vuosiluvut sekä taloudelliset tunnusluvut sekä muutamaa tekstiä oli päivitetty.

SOK-yhtiöiden tilintarkastuskertomus oli hyvin lyhyehkö sekä formaalinen. Tilintarkastuskertomuksella ei ollut yksityiskohtaista tietoa tilintarkastuksesta, vaan kertomuksella on kerrottu lain vaatimat kohdat. KPMG on vahvistanut, että SOK-yhtymän konsernintilinpäätös antaa täydellisen ja tarkan kuvan yhtiön

taloudellisesta tilanteesta, liiketoiminnan tuloksesta ja rahavirroista. Tämä noudattaa EU:ssa hyväksytyjä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (IFRS).

Keskon tilintarkastuskertomus on hieman pidempi. Kertomuksessa on kerrottu yksityiskohtaisemmin tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ja miten nämä seikat ovat huomioitu tarkastuksessa. Deloitte on listannut tarkastuksessa olevan kaksi tilintarkastuksen kannalta olevia keskeisiä seikkoja. Keskeiset seikat ovat:

- Liikevaihdon tuloutus
 - (a) Liikevaihto koostuu huomattavasta toimintatapahtumien määrästä. Tämän vuoksi tietojärjestelmien kontrollien toimivuus korostuu liikevaihdon tuloutuksessa. Deloitte on tunnistanut myynnin tuloutuksen ja väärinkäytöksen riskin erityisesti poikkeuksellisissa myynnin manuaalisissa tuloutuksissa.
- Liikearvon ja tavaramerkkien arvonalentumisen testaus.
 - (a) Keskon johto on arvioinut liikearvon alentumistarvetta vuosittain. Yrityksen johdon tekemä arvonalentumistestaus ei paljastanut mitään arvon alenemista. Tämä testausprosessi vaati johdolta tärkeitä arvioita tulevasta liiketoiminnan kehityksestä, kassavirroista ja diskonttokorosta. (Kesko 2023.)

Deloitte on kertonut tilintarkastuskertomuksellaan myös, miten nämä seikat ovat huomioitu. Deloitte kertoo tilintarkastuskertomuksella esimerkiksi, että: ”Liikevaihdon tileille koko myyntitapahtumapopulaatioon kohdistuneet tarkastustoimenpiteemme ovat pitäneet sisällään muun muassa laajaa data-analytiikkaperusteista aineistotarkastusta, sekä otantamenetelmiin perustuvaa yksityiskohtaista aineistotarkastusta, joiden perusteella olemme varmistaneet tulouttamisen oikeellisuutta. Deloitte on antanut lausunnon, jonka mukaan Keskon konsernintilinpäätös tarjoaa riittävän ja tarkan kuvan konsernin taloudellisesta tilanteesta, liiketoiminnan tuloksesta ja rahavirroista. Tämä on linjassa EU:ssa hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) kanssa.

Tokmannin tilintarkastuskertomuksella kerrotaan, että Tokmannille on määritelty olennaisuudeksi 0,5 % konserninliikevaihdosta. PwC on määrittänyt olennaisuuden tason ja arvioinut riskiä siitä, että tilinpäätöksessä voi olla merkittäviä

virheitä. Erityisesti PwC on keskittynyt arvioimaan niitä osa-alueita, joissa yritysjohdon on tehtävä subjektiivisia arvioita. Tällaisia osa-alueita ovat esimerkiksi merkittävät kirjanpidolliset arviot, joissa käytetään oletuksia ja arviointia tulevista tapahtumista. Tilintarkastuskertomuksessa on valittu tarkastuksen kannalta keskeiset seikat, joita on tarkastettu enemmän. Keskeiset seikat tarkastuksessa ovat:

- Liikearvon arvostus
 - (a) PwC on tunnistanut ja arvioinut riskin, joka liittyy siihen, että arvonalentumistestauksessa käytetyt oletukset eivät välttämättä sovi tarkoitukseen ja että liikearvon arvo on mahdollisesti esitetty liian suurena.
- Vaihto-omaisuus
 - (a) PwC on huomauttanut, että vaihto-omaisuuden arvostaminen perustuu johdon harkintaan. Tämä on tärkeä asia tilintarkastuksen näkökulmasta, koska vaihto-omaisuus on merkittävä tase-erä Tokmannilla, ja siihen liittyy huomattavaa riskiä, ottaen huomioon yrityksen laajan myymäläverkoston ja vaihto-omaisuuden arvon. (Tokmanni Group 2023.)

PwC on huomoinut nämä seikat tilintarkastuksen aikana ja kertoo, miten ovat huomioineet nämä seikat tilintarkastuskertomuksessa. PwC on esimerkiksi käynyt läpi Tokmannin arvonalennuslaskelmia ja testannut otannalla laskelmien lähdetietoja sekä tehnyt uudelleenlaskentaa matemaattisen oikeellisuuden varmistamiseksi. PwC:n arvion mukaan konsernitilinpäätös tarjoaa asianmukaisen ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta tilanteesta, liiketoiminnan tuloksesta ja rahavirroista, ottaen huomioon EU:ssa hyväksytyt kansainväliset tilinpäätösstandardit (IFRS). (Tokmanni Group 2023.)

Kaikissa tilintarkastuskertomuksissa on tuotu esille, että tilintarkastusyhteisö on pitänyt yhteyttä tarkastettavaan yhteisöön tarkastuksen aikana. Tilintarkastusyrietykset käyvät vuosittain vuoropuhelua yritysten hallintoelinten kanssa useista asioista, kuten tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja aikataulusta, samoin kuin keskeisistä tilintarkastushavainnoista. Tämä vuorovaikutus on tärkeää tilintarkastusprosessin sujuvuuden ja tehokkuuden kannalta. Tämän

lisäksi tilintarkastuskertomuksissa on vahvistettu, että tilintarkastajat ovat noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia.

5.2 Kartoituksen tulokset

5.2.1 Kartoituksen tavoite

Kartoituksen keskeisenä tavoitteena oli saada käsitys SOK-yhtymän, Keskon ja Tokmannin taloudellisten lukujen raportoinnista sekä tilintarkastuskäytännöistä. Tämä osio esittelee kartoituksen tulokset ja niiden keskeiset havainnot.

5.2.2 Tilinpäätös

Kaikki tarkastelun kohteena olevat konserniyritykset ovat laatineet tilinpäätöksen IFRS-standardia noudattaen. Tilinpäätökseltä löytyivät tuloslaskelma, laaja tuloslaskelma, tase, oman pääoman muutoslaskelma, rahoituslaskelma ja liitetiedot.

Tuloslaskelma ja tase on esitetty samalla tavalla kaikissa yrityksissä vuosina 2020–2022 IFRS-standardin mukaisesti. Jokainen yritys on esittänyt sekä tuloslaskelman että laajan tuloslaskelman. Tuloslaskelma antaa yksityiskohtaisen kuvan yrityksen tuotoista, kuluista ja voitosta. Laaja tuloslaskelma on asiakirja, joka yhdistää yhteen tuloslaskelman ja kaikki ne tapahtumat, jotka vaikuttavat yrityksen omaan pääomaan, mutta eivät johdu omistajien liiketoimista, erityisesti silloin, kun he toimivat omistajina eivätkä liiketoimintakumppaneina. Se on hyödyllinen työkalu sidosryhmille.

Tase on jaettu pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin varoihin sekä velkoihin, kuten kirjanpitolaissa määrätään. Kesko on tuonut tuloslaskelmaan ja taseeseen esille prosenttiluvut, jotka auttavat lukijaa hahmottamaan tilinpäätöksen lukuja paremmin. Tokmannin tuloslaskelmalla on esitetty tuloksen lisäksi osakekohtainen tulos. Osakekohtainen tulos antaa sijoittajalle tärkeää tietoa yrityksen tuloksen jakautumisesta osakkeille. Osakekohtaisen tuloksen perusteella esimerkiksi sijoittajat voivat tehdä sijoituksiin liittyviä päätöksiä.

Pääoman muutoslaskelma sekä rahoituslaskelma on myös laadittu IFRS-standardardeja noudattaen. Pääoman muutoslaskelmalla on huomioitu tuloslaskelman osoittama voitto tai tappio, tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutosten ja perustavaa laatua olevien virheiden vaikutus, omistajien väliset pääomasiirot ja voitonjako sekä kertyneistä voittovaroista tapahtuneet muutokset ja täsmäytykset. Rahoituslaskelmalta löytyivät liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirrat ja rahoituksen rahavirrat, kuten IFRS-standardissa vaaditaan.

Liitetiedot ovat kaikilla yrityksillä kattavat ja ne antavat lukijalle paljon tietoa taloudellisten lukujen taustasta. Tilinpäätökset ovat tehty lakeja noudattaen ja ne esittävät kaikki tarvittavat tiedot.

5.2.3 Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastuskertomukset olivat keskenään hyvin erilaiset. SOK-yhtiöiden tilintarkastuskertomus on hyvin suppea eikä kertomus anna paljoa tietoa itse tarkastuksesta tai siitä, mitä asioita korostetaan tilintarkastuksessa.

Keskon ja Tokmannin tilintarkastuskertomuksissa puolestaan on avattu enemmän, mitä asioita pidetään keskeisenä ja miten keskeisiä seikkoja on lähestytty tilintarkastuksen aikana.

Tilintarkastuskertomukset olivat lähes identtisiä edellisen vuoden kertomuksien kanssa. Keskon ja Tokmannin tarkastuksessa edes keskeiset seikat eivät muuttuneet.

Kaikki tilintarkastuskertomukset vahvistivat, että konsernintilinpäätös tarjoaa tarkan ja kattavan kuvan konsernin taloudellisesta tilanteesta, liiketoiminnan tuloksesta ja rahavirroista, noudattaen EU:ssa hyväksytyjä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (IFRS). Tästä voidaan päätellä, että tarkastelun kohteena olevat päivittäistavarakaupat ovat suoriutuneet taloudellisessa raportoinnissa hyvin.

Päivittäistavarakaupan ala on vakaata ja tilintarkastuskertomukset ovat arvioineet yritysten toiminnan luotettavaksi jokaisena vuonna.

Tilintarkastuskertomuksessa annetaan ymmärtää, että tilintarkastajat ja yritykset kommunikoivat paljon keskenään, mikä lisää myös luottamusta tilintarkastuskertomukseen. Tilintarkastajat ovat kertoneet, että noudattavat riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia. Riippumattomuus on tärkeää tilintarkastuksen puolesta, jotta tiedetään, että tilintarkastusyhteisö on luotettava ja puolueeton.

6 Pohdinta

6.1 Työn tavoite

Työn tavoitteena oli lisätä ymmärrystä päivittäistavarakauppojen taloudellisten lukujen raportoinnista ja siitä, mitä asioita niiden tulee sisältää. Tavoitteena oli myös etsiä päivittäistavarakauppojen tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten mahdollisia eroavuuksia ja yhtäläisyyksiä.

Opinnäytetyössä pyrittiin saamaan tietoperusta ja aineistoanalyysin avulla ymmärrystä päivittäistavarakauppojen taloudellisten lukujen raportointiin tilinpäätöksissä ja tilintarkastuskertomuksissa. Teorian kautta saatiin tietoa siitä, mitä tietoja tilinpäätöksellä ja tilintarkastuskertomuksella on oltava, ja aineistoanalyysin avulla selvitettiin, noudattavatko tarkasteltavat yritykset näitä säännöksiä. Aineistoanalyysin avulla vertailtiin myös yritysten raportointia ja selvitettiin, mitä eroja ja yhtäläisyyksiä raportoinnista löytyy.

6.2 Yhteenveto tuloksista

Kartoituksessa havaittiin, että päivittäistavarakauppojen taloudellisten lukujen raportointi on pääpiirteiltään samanlainen kuin muiden yhteisöjen raportointi. Tarkasteltavien yrityksiä tilinpäätöksen eri osiot, kuten tuloslaskelma, tase, oman pääoman muutoslaskelma, rahoitusvirralaskelma ja liitetiedot oli laadittu IFRS-standardin mukaisesti, ja ne olivat keskenään hyvin samankaltaisia.

Valitut yhtiöt ovat ilmoittaneet noudattavansa tilinpäätöksen laatimisessa IFRS-standardia. IFRS-standardi on yleisesti hyväksytty tilinpäätösstandardi, ja sen

soveltaminen luo yhtenäisen kaavan yritysten taloudellisen tiedon esittämiselle. Tämä helpottaa taloudellisten tietojen vertailua eri yritysten välillä ja parantaa sijoittajien sekä muiden sidosryhmien luottamusta.

Kartoitus osoitti, että tilintarkastuskertomukset vaihtelivat hieman tarkasteltavien yritysten välillä. Kuitenkin jokainen yritys oli saanut hyväksyttävän lausunnon tilinpäätöksestään, mikä osoittaa, että yritykset noudattavat kirjanpitolain säännöksiä ja ovat luotettavia toimijoita. Tilintarkastusprosessi on tärkeä osa tilinpäätösten tarkastelua ja varmistaa niiden luotettavuuden.

6.3 Kartoituksen pätevyys ja luotettavuus

Kartoituksen pätevyys ja luotettavuus ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat kartoituksen tulosten uskottavuuteen ja arvoon. Kartoitustoiminnassa pyritään välttämään virheitä, joten on tärkeää arvioida tehdyn kartoituksen luotettavuutta. Laadullisen kartoituksen tärkeinä teemoina käsitellään totuutta ja objektiivisuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2018. Luku 6)

Tämän kartoituksen pätevyyttä tukee se, että kartoituksen aihe on tarkasti laissa säänneltyä. Päivittäistavarakauppojen on noudatettava lakeja tilinpäätöstä laadittaessa, joten näiden raportointi ei tule paljoa eroamaan, vaikka kartoitus tehtäisiin uudestaan. Sama koskee tilintarkastuskertomuksia. Laissa on tarkasti määrätty, mitkä asiat on löydettävä tilintarkastuskertomuksilta.

Kartoituksen luotettavuutta vahvistaa se, että kartoituksen aineistot ovat julkista tietoa, ja kaikilla tämän opinnäytetyön lukijoilla on mahdollisuus päästä käsiksi näihin aineistoihin. Lisäksi kartoituksen teoriaosuuden tiedot perustuvat pääasiassa lakiin, mikä tuo opinnäytetyöhön lisää luotettavuutta.

6.4 Jatkokartoitusehdotukset

Päivittäistavara kauppojen taloudellisten lukujen tilintarkastus on laaja aihe, joten aihetta voisi tutkia lisää. Aiheeseen voisi suorittaa esimerkiksi vertailevan

kartoituksen, pohtia tilintarkastuksen vaikutusta tai miettiä aihetta sidosryhmien näkökulmasta.

Vertailevassa kartoituksessa voitaisiin suorittaa kartoitus eri päivittäistavara-kauppojen välillä. Kartoituksessa voitaisiin pohtia miten eri yritykset raportoivat taloudellisista luvuistaan, mitkä ovat raportoinnin erot eri yritysten välillä ja millaisia vaikutuksia näillä eroilla voi olla sidosryhmille.

Mikäli halutaan pohtia tarkemmin tilintarkastuksen vaikutusta päivittäistavara-kauppojen taloudellisiin lukuihin, voitaisiin selvittää, miten tilintarkastajat arvioivat ja raportoivat havaintojaan yritysten tilinpäätöksistä. Tämän pohjalta voidaan tarkastella havaintojen merkitystä päivittäistavara-kauppojen luotettavan raportoinnin kannalta.

Sidosryhmien näkökulmia voidaan myös tutkia jatkokartoituksena. Tätä kartoitusta varten voitaisiin suorittaa haastatteluja tai kyselykartoitus eri sidosryhmien, kuten päivittäistavara-kauppojen tilintarkastajien tai sijoittajien kanssa. Tämä auttaisi ymmärtämään heidän näkemyksen päivittäistavara-kauppojen taloudellisten lukujen raportoinnista ja tilintarkastuksesta.

Lähteet

Alasuutari, Pertti 1999. Laadullinen tutkimus. Vastapaino, Helsinki.

Ammattikorkeakouluopinnot. Opinnäytetyö. <https://www.ammattikorkeakouluopinnot.fi/opinnaytetyo-8082>. Viitattu 30.9.2023.

Deloitte. Deloitte lyhyesti. <https://www2.deloitte.com/fi/fi/pages/careers/solutions/Deloitte-lyhyesti.html>. Viitattu 7.7.2023

Euroopan unionin virallinen lehti (EVL) L 320. Komission asetus (EY) N:o 1126/2008. Annettu 3 päivänä marraskuuta 2008. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2008.320.01.0001.01.FIN&toc=OJ%3AL%3A2008%3A320%3ATOC. Viitattu 6.7.2023

Haaramo, Virpi 2010. IFRS:n laaja tuloslaskelma. Tilisanomat 17.3.2010. <https://tilisanomat.fi/yleiset/ifrsn-laaja-tuloslaskelma>. Viitattu 6.7.2023.

Haaramo, Virpi & Palmuaro, Sirkku & Peill, Elina 2002. IFRS-Raportointi. Alma Talent, Helsinki. Alma Talent Verkkokirjahylly. Päivitetty 1.12.2021. [https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/EAGBGXC-TDG#kohta:1.\(\(20\)IFRS-STANDARDIT\(\(20\)-\(\(20\)GLOBAALI\(\(20\)TILINP\(\(c4\)\(\(c4\)T\(\(d6\)SRAPORTOINNIN\(\(20\)HARMONISOINTI\(:IFRS-standardien\(\(20\)k\(\(e4\)sitteellinen\(\(20\)viitekehys\(\(20\)ja\(\(20\)tilinp\(\(e4\)\(\(e4\)t\(\(f6\)ksen\(\(20\)perustekij\(\(e4\)t\(:Yrityksen\(\(20\)taloudellisen\(\(20\)asema\(\(20\)ja\(\(20\)toiminnan\(\(20\)tulos\(:Tuotot/piste:tYz](https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.metropolia.fi/teos/EAGBGXC-TDG#kohta:1.((20)IFRS-STANDARDIT((20)-((20)GLOBAALI((20)TILINP((c4)((c4)T((d6)SRAPORTOINNIN((20)HARMONISOINTI(:IFRS-standardien((20)k((e4)sitteellinen((20)viitekehys((20)ja((20)tilinp((e4)((e4)t((f6)ksen((20)perustekij((e4)t(:Yrityksen((20)taloudellisen((20)asema((20)ja((20)toiminnan((20)tulos(:Tuotot/piste:tYz). Viitattu 9.5.2023.

Halonen, Kaarina & Steiner, Maj-Lis Steiner 2010. Tilintarkastusprosessi käytännössä. WSOYpro, Helsinki.

Hellberg-Linqvist, Nadine. Tilintarkastus. Työ- ja elinkeinoministeriö. <https://tem.fi/tilintarkastus>. Viitattu 1.5.2023.

Ikäheimo, Seppo & Laitinen, Erkki & Laitinen Teija & Puttonen, Vesa 2014. Yrityksen taloushallinto tänään. Vaasan Yritysinformaatio, Sundom.

Kenton Will, 2022. Investopedia. What Are the Big 4 Accounting Firms? Definition and Critique. <https://www.investopedia.com/terms/b/bigfour.asp>. Viitattu 8.10.2023.

Kesko. Kesko lyhyesti. <https://www.kesko.fi/yritys/kesko-lyhyesti/>. Viitattu 6.7.2023.

Kesko 2021. Taloudellinen katsaus 2020. file:///C:/Users/Testi/OneDrive%20-%20Metropolia%20Ammattikorkea-koulu%20Oy/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6/ti-linp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kset/Kesko%20ti-linp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s%202020.pdf. Viitattu 7.7.2023

Kesko 2022. Taloudellinen katsaus 2021. file:///C:/Users/Testi/OneDrive%20-%20Metropolia%20Ammattikorkea-koulu%20Oy/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6/ti-linp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kset/Kesko%20ti-linp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s%202021.pdf. Viitattu 7.7.2023

Kesko 2023. Taloudellinen katsaus 2022. <https://www.kesko.fi/sijoittaja/taloustieto-ja-julkaisut/vuosiraportit/>. Viitattu 7.7.2023

KILA 2007. Rahoituslaskelman laatiminen. Annettu päivänä 30.1.2007. <https://kirjanpitolautakunta.fi/-/rahoituslaskelman-laatiminen>. Viitattu 30.9.2023.

Korkeamäki, Ari-Matti 2017. Tilintarkastuksen perusteet. Sanoma pro, Helsinki.

KPMG. KPMG yrityksenä. <https://kpmg.com/fi/fi/home/tietoa-kpmgsta/kpmg-yrityksena.html>. Viitattu 6.7.2023.

Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020. Laadullisen kartoituksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus, Helsinki.

Päivittäistavarakauppa Ry a. Päivittäistavarakaupan taloudellinen vastuu. <https://www.ptty.fi/kaupan-toiminta/vastuullisuus/taloudellinen-vastuu/>. Viitattu 1.5.2023.

Päivittäistavarakauppa Ry b. Päivittäistavaramarkkinat Suomessa. <https://www.ptty.fi/kaupan-toiminta/paivittaistavaramarkkinat/>. Viitattu 1.5.2023.

PwC. Tietoa meistä. <https://www.pwc.fi/fi/tietoa-meista.html>. Viitattu 6.7.2023

S-ryhmä. S-ryhmä lyhyesti. <https://s-ryhma.fi/tietoa-meista/tietoa-s-ryhmasta>. Viitattu 6.7.2023.

Salmi, Ilari 2012. Mitä tilinpäätös kertoo? Edita, Helsinki.

Salmi, Ilari 2020. Mitä tilinpäätös kertoo? Edita, Helsinki.

SOK-yhtymä 2021. SOK-yhtymä tilinpäätös 1.1.-31.12.2020. https://assets.ctfa-sets.net/8122zj5k3sy9/5t4bsOycNz3kaIBi7kEg6n/0fa9e8ff545707ea823046b6e5eafe30/SOK_tilinpaaotos_2020_fi_v8.pdf. Viitattu 7.7.2023

SOK-yhtymä 2022. SOK-yhtymä tilinpäätös 1.1.-31.12.2021. https://assets.ctfa-sets.net/8122zj5k3sy9/5RzaRIJt4LdCgegk4HXcBe/af6c3070bb3957817735111e9fda96ae/SOK_Tilinpaaotos_2021_1_.pdf. Viitattu 7.7.2023

SOK-yhtymä 2023. SOK-yhtymä tilinpäätös 1.1.-31.12.2022.
file:///C:/Users/Testi/OneDrive%20-%20Metropolia%20Ammattikorkea-
koulu%20Oy/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6/ti-
linp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kset/SOK%20ti-
linp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s%202022.pdf. Viitattu 7.7.2023

Suomen Tilintarkastajat 2022. Tilintarkastajan raportointi 2022: kertomukset, lausunnot ja muut asiakirjat. ST-akatemia, Helsinki.

Tilintarkastuslaki 13.4.2007/459. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/2007/20070459>. Viitattu 6.7.2023.

Tilintarkastuslaki 18.9.2015/1141. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151141>. Viitattu 6.7.2023.

Tokmanni Group. Fiksun ostamisen puolesta. <https://www.tokmanni.fi/tokmannintarinat/fiksun-ostamisen-puolesta>. Viitattu 6.7.2023.

Tokmanni Group 2021. Hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös 2020.
file:///C:/Users/Testi/OneDrive%20-%20Metropolia%20Ammattikorkea-
koulu%20Oy/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6/ti-
linp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kset/Tokmanni%20ti-
linp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s%202020.pdf. Viitattu 7.7.2023

Tokmanni Group 2022. Hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös 2021.
file:///C:/Users/Testi/OneDrive%20-%20Metropolia%20Ammattikorkea-
koulu%20Oy/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6/ti-
linp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kset/Tokmanni%20ti-
linp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s%202021.pdf. Viitattu 7.7.2023

Tokmanni Group 2023. Hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös 2022.
<https://ir.tokmanni.fi/~media/Files/T/Tokmanni-V2/AGM2023/Tokmanni%20Group%20Oyj%20hallituksen%20toimintakertomus%20ja%20tilinpts%202022.pdf>. Viitattu 7.7.2023

Tomperi, Soile 2018. Tilintarkastus: Normeista käytäntöön. Edita, Helsinki.

Tomperi, Soile 2021. Kehittyvä kirjanpitoaito. Edita, Helsinki.

Tuomi Jouni & Sarajärvi Anneli, 2018. Laadullinen kartoitus ja sisältöanalyysi. Tammi, Helsinki.

Valtioneuvoston asetus kirjanpitoasetuksen muuttamisesta 1313/2004. Finlex.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20041313#Pidm46494957875280>. Viitattu 30.9.2023.

